

z dnia 29 września 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2031

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 1005 i poz. 1079) oraz art. 17 ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268; zm.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1296, poz. 1981 i poz. 2270 oraz z 2022 r. poz. 1 i poz. 66, poz. 1079, poz. 1692 i poz. 1700) Rada Gminy Zapolice uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2031 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zapolice.

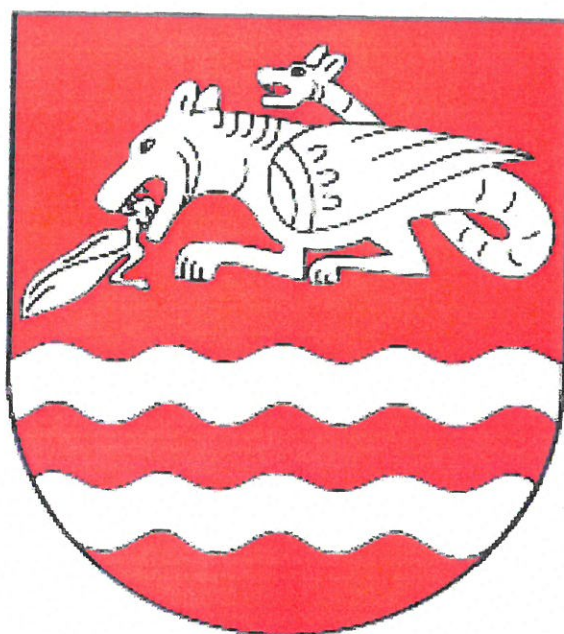
§ 3. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Gminy Zapolice oraz zamieszczeniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zapolice.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Piotr Paweł Hryniuk

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2022 - 2031

GMINA ZAPOLICE

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY	14
Informacje ogólne	14
Struktura demograficzna mieszkańców	15
Infrastruktura społeczno - techniczna	17
Oświata	17
Opieka Zdrowotna	19
Bezpieczeństwo	21
Kultura i sport	24
Turystyka i rekreacja	28
Rynek pracy	30
Gospodarka	31
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ZAPOLICE	32
Problemy w obszarze pomocy społecznej	34
Bezrobocie	40
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	41
Alkoholizm	41
Narkomania	46
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	47
Ubóstwo	61
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	63
Przemoc w rodzinie	65
Problemy w środowisku szkolnym	71
Używanie substancji psychoaktywnych	71
Przemoc rówieśnicza	72
Cyberprzemoc	74
Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno - gospodarcze	75

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	78
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY	88
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	89
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	103
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	104
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	106
ZMIANY W STRATEGII	107
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	108
SPIS TABEL	109
SPIS RYSUNKÓW	111
SPIS WYKRESÓW	111
BIBLIOGRAFIA.....	113
Spis publikacji	113
Źródła internetowe	114

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268; zm.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1296, poz. 1981 i poz. 2270 oraz z 2022 r. poz. 1 i poz. 66). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „*opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”. Ponadto art. 16b ust. 2 ww. ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, 1162, 1621);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573, 1981);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z 2021 r. poz. 1038, 1243, 1535).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2022-2031 - Gmina Zapolice jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Zapolice. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno - gospodarczej w gminie Zapolice przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie październik - listopad 2021 r.

W badaniach ankietowych wzięło udział:

- 112 dorosłych mieszkańców gminy Zapolice; w tym 80 kobiet oraz 32 mężczyzn,
- 50 uczniów klas piątych i szóstych; w tym 21 dziewcząt i 29 chłopców,
- 101 uczniów klas siódmych i ósmych; w tym 52 dziewczęta i 49 chłopców,
- 7 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- 17 osób z niepełnosprawnościami; w tym 7 kobiet i 10 mężczyzn,
- 9 seniorów; w tym 7 kobiet i 2 mężczyzn.

Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych mieszkańców gminy Zapolice był przedział 31 - 60 lat, stanowiący 80,36% ogólnej próby badawczej. Kolejno 16,07% ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 20 - 30 lat, a pozostałe 3,57% to osoby powyżej 60 roku życia.

Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym, tj. 67,86%. 14,29% wszystkich badanych to mieszkańcy gminy z wykształceniem średnim. Posiadanie wykształcenia gimnazjalnego deklarowało 7,14% badanych, natomiast 5,36% to osoby z wykształceniem wyższym. 3,57% badanych posiadało wykształcenie podstawowe, a pozostałe 1,79% policealne.

Wśród ankietowanych 69,64% stanowiły osoby aktywne zawodowo. Następnie w kolejności plasowały się następujące grupy respondentów: nieaktywni zawodowo - 16,07%, emeryci/renciści - 12,50% oraz studenci - 1,79%.

Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące 4 - osobowe gospodarstwa domowe, tj. 35,71%. Następnie 23,21% to osoby wskazujące 3 - osobowe gospodarstwa domowe. 19,64% ankietowanych stanowiły osoby reprezentujące 5 - osobowe gospodarstwa domowe. 16,07% respondentów wskazało 2 - osobowe gospodarstwa domowe, a pozostałe 5,36% to osoby reprezentujące 1 - osobowe gospodarstwa domowe.

Wśród badanych uczniów klas piątych i szóstych 76,00% to uczniowie klas piątych, natomiast pozostałe 24,00% to uczniowie klas szóstych.

W grupie badanych uczniów klas siódmych i ósmych 43,56% to uczniowie klas siódmych, natomiast 56,44% to uczniowie klas ósmych.

Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych osób niepełnosprawnych był przedział 31 - 60 lat stanowiący 64,71%, 29,41% to osoby w wieku powyżej 60 lat, a pozostałe 5,88% to osoby w przedziale wiekowym 20 - 30 lat.

Wśród ankietowanych 52,94% to osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, kolejno 41,18% to osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności, natomiast 47,06% ankietowanych to osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia 47,06% badanych osób niepełnosprawnych posiadało wykształcenie podstawowe, 41,18% stanowiły osoby mające wykształcenie zawodowe, a pozostałe 11,76% badanych to osoby z wykształceniem średnim.

Najliczniej badanym przedziałem wiekowym wśród seniorów to osoby w wieku 60+, tj. 88,89%, natomiast 11,11% to osoby w wieku 70+.

Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim, tj. 44,44%. Po 22,22% badanych posiadało wykształcenie wyższe i zawodowe. Pozostałe 11,11% to osoby z wykształceniem podstawowym.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2031 - Gmina Zapolice składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna: zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Zapolice wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa: zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy Zapolice na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa: obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2031 - Gmina Zapolice zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

❖ **Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*)**

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

❖ **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

- I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):
 - 1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
 - 1.2 Polska Cyfrowa
 - 1.3 Kapitał ludzki
 - 1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):
 - 2.1 Rozwój regionalny
 - 2.2 Transport
- III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)
 - 3.1 Kapitał społeczny
 - 3.2 Sprawne państwo²

❖ Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio - i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

❖ **Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>

❖ **Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030**

Strategia 2030 jest odpowiedzią na wyzwania wewnętrzne i globalne, jakie stoją przed województwem łódzkim. Podejmowane w ramach strategii działania będą służyły ograniczeniu negatywnych skutków procesów demograficznych związanych z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, podnoszeniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym transformacji w kierunku Przemysłu 4.0. W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer: gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

Cel 1: Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka:

- 1.1 Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego.
- 1.2 Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego.
- 1.3 Wsparcie rozwoju MŚP.
- 1.4 Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności.

Cel 2: Obywatelskie społeczeństwo równych szans:

- 2.1 Rozwój kapitału społecznego.
- 2.2 Poprawa stanu zdrowia mieszkańców.
- 2.3 Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Cel 3: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń:

- 3.1 Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska.
- 3.2 Ochrona i kształtowanie krajobrazu.
- 3.3 Zwiększenie dostępności transportowej.
- 3.4 Nowoczesna energetyka w województwie.
- 3.5 Racjonalizacja gospodarki odpadami.
- 3.6 Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych.⁵

⁵ http://strategia.lodzkie.pl/wp-content/uploads/2021/05/SRWL-2030_6.05.2021_uchwalona.pdf

❖ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zduńskowolskiego na lata 2021-2030

Podstawowym celem, a zarazem misją „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Powiatu Zduńskowolskiego na lata 2021-2030” jest poprawienie jakości i warunków życia mieszkańców powiatu zduńskowolskiego, a także zdiagnozowanie problemów społecznych powiatu zduńskowolskiego oraz opracowanie działań zmierzających w kierunku ich przeciwdziałania lub ewentualnego ich rozwiązywania.

Cel 1: Udoskonalanie systemu pomocy rodzinie i dziecku:

1.1 Wspieranie rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz znajdujących się w sytuacji kryzysowej lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

1.2 Stwarzanie możliwie najdogodniejszych warunków do życia i rozwoju dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych poprzez organizację pieczy zastępczej, a szczególnie pieczy rodzinnej.

Cel 2: Wspieranie seniorów, osób chorych, niepełnosprawnych, samotnie zamieszkujących:

2.1 Rozwijanie i świadczenie usług opiekuńczych, prawnych, socjalnych, specjalistycznych oraz medycznych.

2.2 Aktywizacja mieszkańców DPS-ów, uczestników ŚDS-ów oraz WTZ.

Cel 3: Ograniczanie zjawisk patologii społecznych:

3.1 Zapobieganie patologiom społecznym, podejmowanie działań profilaktycznych.

Cel 4: Zapewnianie mieszkańcom powiatu wysokiej jakości usług z zakresu pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej:

4.1 Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej i pieczy zastępczej.

4.2 Udoskonalanie zaplecza instytucjonalnego pomocy społecznej i pieczy zastępczej.

Cel 5: Aktywizacja rynku pracy:

5.1 Ograniczanie bezrobocia u osób młodych, długotrwale bezrobotnych, kobiet, osób zamieszkujących tereny wiejskie.

5.2 Zwiększanie u osób bezrobotnych szans powrotu na rynek pracy.

Cel 6: Podnoszenie jakości usług zdrowotnych i bezpieczeństwa zdrowotnego:

6.1 Poprawa dostępności do świadczeń i usług medycznych.

6.2 Współpraca służb zdrowia z instytucjami pomocy społecznej.

Cel 7: Poprawa warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych:

7.1 Podejmowanie działań wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny.

7.2 Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.

7.3 Zatrudnianie osób niepełnosprawnych, umożliwianie osobom niepełnosprawnym podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udziału w szkoleniach, korzystaniu z form wsparcia zawodowego.

Cel 8: Edukacja dla potrzeb społeczeństwa:

8.1 Rozszerzanie oferty edukacyjnej dla dzieci, młodzieży, w tym niepełnosprawnej.

8.2 Podnoszenie standardu usług świadczonych przez placówki oświatowe.⁶

⁶ <http://bip.powiatzdunskowolski.pl/uchwala/4038/uchwala-nr-xxxv-35-21>

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Gmina Zapolice to gmina wiejska, położona w województwie łódzkim, w południowej części powiatu zduńskowolskiego. Gmina Zapolice położona jest na obszarze 81 km², co stanowi 22,1% powierzchni powiatu. Północna granica Gminy Zapolice stanowi jednocześnie granicę gminy i miasta Zduńska Wola. Od strony wschodniej Gmina graniczy z gminą Sędziejowice (powiat łaski), od strony południowo-zachodniej z gminą Burzenin (powiat sieradzki), od strony południowej z gminą Widawa (powiat łaski), natomiast od strony zachodniej graniczy z gminą Sieradz. Miasta znajdujące się w pobliżu gminy Zapolice to: Zduńska Wola, Sieradz, Łask oraz Szadek. Gmina podzielona jest na sołectwa: Beleń, Branica, Holendry, Jelno, Jeziorko, Kalinowa, Marcelów, Marzynek, Młodawin Dolny, Młodawin Górny, Paprotnia, Pstrokonie, Ptaszkowice, Rembieszów, Rembieszów Kolonia, Rojków, Strońsko, Swędzieniejewice, Świerzyny, Woźniki, Wygiełzów, Zapolice, Zapolice Osiedle.

Rysunek 1. Położenie gminy Zapolice na tle powiatu zduńskowolskiego

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2020 r. gmina Zapolice liczyła 5 243 mieszkańców; z czego 48,64% stanowią kobiety (2 550), a 51,36% mężczyźni (2 693). Współczynnik feminizacji dla gminy Zapolice wynosi 95 (na 100 mężczyzn przypada 95 kobiet). Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż z każdym rokiem liczba mieszkańców stopniowo wzrasta.

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2020

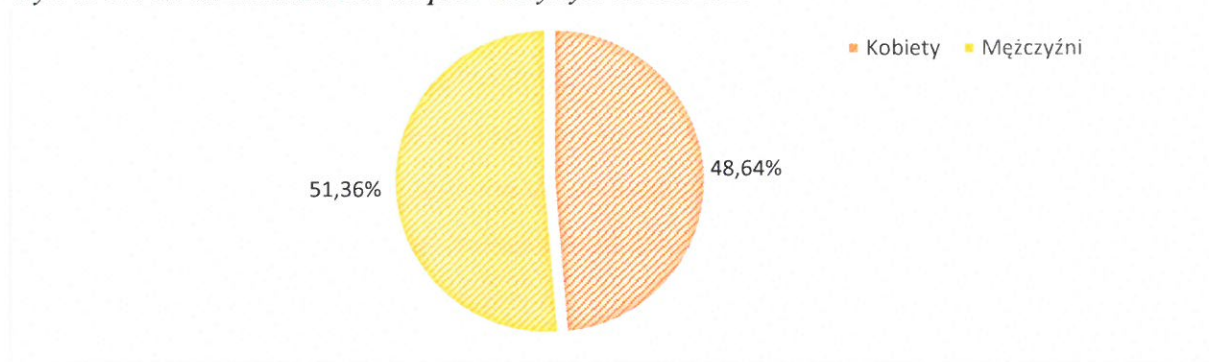

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2015 - 2020

Liczba mieszkańców	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem; w tym:	5 078	5 100	5 147	5 165	5 184	5 243
Kobiety	2 480	2 498	2 528	2 516	2 518	2 550
Mężczyźni	2 598	2 602	2 619	2 649	2 666	2 693

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 roku w gminie zarejestrowano 91 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 42 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi 49. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Gminę Zapolice cechuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2020 roku wyniósł -3. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,58 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2020 roku w gminie odnotowano 54 urodzenia dzieci, w tym 26 dziewczynek i 28 chłopców. W tym samym czasie doszło do 57 zgonów, co odpowiada 10,95 zgonom na 1000 mieszkańców.

Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2015-2020

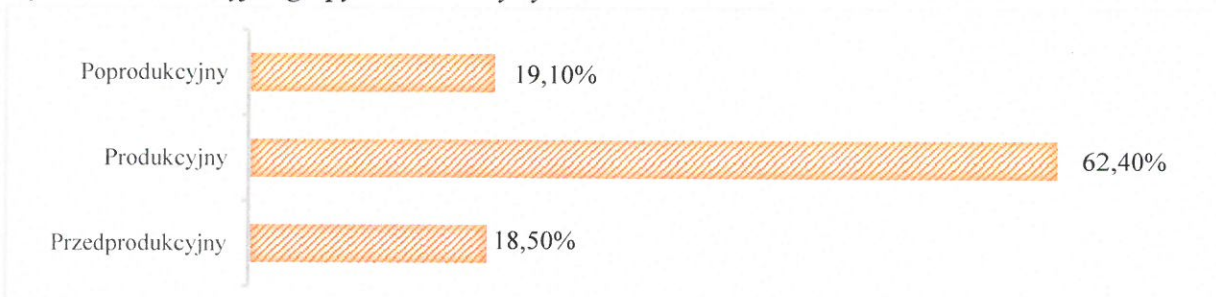
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Przyrost naturalny, ogółem w tym:	5	-26	-8	-4	-13	-3
Kobiety	1	-4	-1	-6	-15	-6
Mężczyźni	4	-22	-7	2	2	3
Urodzenia żywe ogółem, w tym:	49	44	58	53	42	54
Kobiety	26	25	32	22	14	26
Mężczyźni	23	19	26	31	28	28
Zgony ogółem, w tym:	44	70	66	57	55	57
Kobiety	25	29	33	28	29	32
Mężczyźni	19	41	33	29	26	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

62,40% mieszkańców gminy Zapolice jest w wieku produkcyjnym, 18,50% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 19,10% w wieku poprodukcyjnym.

Wskaźnik obciążenia demograficznego osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla gminy Zapolice jest równy 60,2. Jest on niższy w porównaniu do województwa łódzkiego (70,6) oraz do całego kraju (68,0).⁷

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki na rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/1525>

Infrastruktura społeczno - techniczna

Oświata

Na terenie gminy Zapolice działa jedno przedszkole publiczne oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych :

- Publiczne Przedszkole w Zapolicach,
- Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej im. 4. Pułku Piechoty Legionów w Zapolicach,
- Oddziały przedszkolne w Społecznej Szkole Podstawowej w Rembieszowie.

W roku 2020 w gminie Zapolice mieściły się 3 przedszkola, w których do 9 oddziałów uczęszczało 155 dzieci. Można zatem stwierdzić, iż na terenie gminy Zapolice aktualnie mamy do czynienia z dobrą dostępnością do infrastruktury przedszkolnej.

Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy

	2018	2019	2020
Placówki wychowania przedszkolnego:	3	3	3
Oddziały	8	7	9
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	147	144	155

Źródło: GUS

Aktualnie na terenie gminy Zapolice nie działa żaden żłobek.

Na terenie gminy Zapolice funkcjonują dwie szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. 4 Pułku Piechoty Legionów w Zapolicach,
- Społeczna Szkoła Podstawowa w Rembieszowie.

Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 15 uczniów. W roku szkolnym 2019/2020 w szkołach podstawowych na terenie gminy uczyło się łącznie 360 uczniów. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła o 20,81%.

Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy

	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe	2	2	2
Uczniowie szkół podstawowych	298	349	360

Absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych i niepublicznych, znajdujących się na obszarze powiatu zduńskowolskiego. Są to placówki o profilu ogólnokształcącym, technicznym oraz zawodowym.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2031 - Gmina Zapolice przeprowadzono badanie ankietowe wśród 112 dorosłych mieszkańców gminy Zapolice. Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, żaden z badanych nie udzielił odpowiedzi twierdzącej, natomiast 73,21% stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie nie jest wystarczająca. Pozostałe 26,79% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 64,29% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 3,57% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 32,14% respondentów nie miało zdania w tym temacie. Ponadto 51,79% badanych oceniło na poziomie dostatecznym ofertę edukacyjną szkół w gminie.

Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi

Czy oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi zaspokaja potrzeby mieszkańców?	Tak	Nie	Nie wiem
Opieka na dziećmi do lat 3	0,00%	73,21%	26,79%
Opieka przedszkolna	64,29%	3,57%	32,14%

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Opieka Zdrowotna

Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy Zapolice zapewniają następujące przychodnie:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ZAMED" w Zapolicach,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „GENOS” poradnia genetyczna i poradnia położniczo-ginekologiczna w Strońsku.

Opiekę całodobową zapewnia Zduńskowolski Szpital Powiatowy w Zduńskiej Woli.

Analizując dane przekazane przez NZOZ „ZAMED” zauważyć można jak na przestrzeni trzech ostatnich lat zmniejszyła się liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych.

Tabela 6. Realizowane programy profilaktyczne

Realizowane programy profilaktyczne	2018	2019	2020
Profilaktyka chorób krążenia	20	11	0
Profilaktyka gruźlicy	16	7	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NZOZ „ZAMED”

Według danych NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ oraz pielęgniarek zmalała w 2020 roku w stosunku do lat poprzednich.

Tabela 7. Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ i pielęgniarek

	2018	2019	2020
Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ	1957	1940	1911
Liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek	1959	1942	1915

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NZOZ „ZAMED”

Wykaz świadczonych usług przez NZOZ „ZAMED”

- Lekarze POZ,
- Pielęgniarki POZ,
- Położna POZ,
- Higiena szkolna.

W roku 2020 udzielono łącznie 9 775 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 8 237 porad w ramach opieki podstawowej.⁸

Na terenie gminy nie działa żadna ogólnodostępna apteka, funkcjonuje tylko jeden punkt apteczny w Zapolicach.

85,71% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniła na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. 8,93% ankietowanych przyznało, że gmina jest dobrze przygotowana w tym zakresie, natomiast 3,57% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest niedostateczna. Pozostałe 1,79% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/1525>

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komenda Powiatowa Policji w Zduńskiej Woli. W celu ułatwienia i usprawnienia kontaktu z lokalną społecznością dzielnicowi pełnią dyżury w Punktach Przyjęć Interesantów, które zlokalizowane są w ich rejonach służbowych. Dla Gminy Zapolice przypisany jest jeden dzielnicowy. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje sześć jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w Zapolicach, Pstrokonjach, Rembieszowie, Beleniu, Paprotni oraz Swędzieniejewicach.

Z danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Zduńskiej Woli wynika, iż najwięcej interwencji Policji związanych z nadużywaniem alkoholu jest z powodu prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości. Liczba tych wykroczeń jest niezmienna na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 8. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	11	11	11
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	2	2	2
Zakłócanie porządku publicznego	0	0	0
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	1	1
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	3	9	6
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zduńskiej Woli

Analizując dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Zduńskiej Woli można zauważyć, iż na terenie gminy Zapolice najczęściej dochodzi do kradzieży z włamaniem oraz kradzieży mienia.

Tabela 9. Przepięstwa na terenie gminy

Przepięstwa na terenie gminy	2018	2019	2020
Kradzież z włamaniem	6	8	7
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	1	0	1
Pobicie	0	0	0
Uszkodzenie mienia	3	4	3
Kradzież mienia	5	8	7
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	0	0
Inne	20	24	33

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zduńskiej Woli

Poniższe statystyki Komendy Powiatowej Policji w Zduńskiej Woli wskazują, że ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety, a mężczyźni jej sprawcami. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie była najniższa w 2020 roku.

Tabela 10. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie :

	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie:	8	8	4
Kobiety	8	7	4
Mężczyźni	0	1	0
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie:	8	8	4
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	8	8	4
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	8	7	3
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	8	7	3
Nieletni	0	0	0

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- 2018 wszczęcie procedur - 6
- 2019 wszczęcie procedur - 5
- 2020 wszczęcie procedur - 2

W 2020 roku w gminie Zapolice stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 103 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 19,60 przestępstw. Jest to wartość większa od wartości dla województwa łódzkiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Zapolice wynosi 87,40% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa łódzkiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Zapolice najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 9,63 (wykrywalność 81%) oraz o charakterze gospodarczym - 7,22 (wykrywalność 91%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 5,39 (62%), drogowe - 2,04 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,15 (100%).

Analizując szczegółowe dane można zauważyć, iż w roku 2020 ogólna liczba odnotowanych przestępstw na terenie gminy Zapolice wzrosła w stosunku do lat poprzednich. Najczęściej w Gminie dochodzi do przestępstw o charakterze kryminalnym.

Tabela 11. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2015-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	101	65	84	85	73	103
Kryminalne	69	44	51	43	38	51
Przeciwko mieniu	43	31	38	29	32	28
Drogowe	8	8	9	11	12	11
Gospodarcze	16	7	13	10	20	38
Przeciwko życiu i zdrowiu	1	3	2	2	2	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kultura i sport

Instytucjami odpowiedzialnymi za działalność kulturalną na terenie gminy Zapolice są Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Zapolicach z filią w Rembieszowie.

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu realizuje swoje zadania wykorzystując do tego celu swoją bazę oraz istniejące na terenie gminy świetlice wiejskie, sale zebrań i boiska sportowe. Współpracuje ze szkołami, Klubami Sportowymi, Kołami Gospodyń Wiejskich, Radami Sołeckimi poszczególnych wsi oraz ich mieszkańcami, z instytucjami kultury powiatu zduńskowolskiego i regionu łódzkiego.

Ośrodek prowadzi zajęcia: taneczne, kreatywne, plastyczne, wokalne, instrumentalne, kolarskie, karate, fitness, prozdrowotne "Zdrowy kręgosłup" oraz sportowe (indywidualne i zespołowe). Na terenie GOKiS znajduje się sala wielofunkcyjna do zajęć merytorycznych i organizacji imprez, małe boisko sportowe do gier zespołowych, boisko do siatkówki plażowej, teren zielony do innych gier i zabaw oraz zadaszony taras pełniący funkcję mini amfiteatru i sceny.⁹

Najważniejsze wydarzenia organizowane przez GOKiS:

- Dożynki Gminno-Parafialne;
- Dni Gminy Zapolice;
- Turniej Rycerski o Laur Wójta Gminy Zapolice. W grodzie Mściwoja – Strońsko na osi czasu;
- Gminny Marsz Nordic Walking;
- Spływy kajakowe rzeką Grabią, Wartą i Widawką;
- Turnieje sportowo-rekreacyjne (piłka nożna, siatkówka, tenis stołowy, warcaby);
- Gminny Finał WOŚP;
- Zajęcia świetlicowe dla dzieci w okresie ferii i wakacji;
- Wyjazdy na Termy Uniejów.

⁹ <https://www.gokiszapolice.pl/>

Gminna Biblioteka Publiczna w Zapolicach zgodnie z danymi GUS na rok 2020 posiadała księgozbiór liczący 21 956 woluminów. W ciągu roku z biblioteki skorzystało łącznie 669 czytelników, odnotowano 9 232 wypożyczonych księgozbiorów na zewnątrz. Biblioteka i jej filia prócz gromadzeniem i wypożyczaniem zbiorów, organizuje także spotkania integracyjne oraz edukacyjne zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych, np. spotkania autorskie, teatryk i lekcje biblioteczne dla dzieci, gry i zabawy dla dzieci w ramach Dnia Pluszowego Misia, warsztaty, wystawy, konkursy, a także zajęcia w ferie i wakacje dla dzieci.

Obecnie na terenie gminy Zapolice działalność prowadzi osiem Kół Gospodyń Wiejskich, tj. Koło Gospodyń Wiejskich w Strońsku, Koło Gospodyń Wiejskich w Branicy i Rembieszowie, Koło Gospodyń Wiejskich „Ptaszkowiczanki”, Koło Gospodyń Wiejskich w Woźnikach „Woźniczanie”, Koło Gospodyń Wiejskich „Zapoliczanki”, Koło Gospodyń Wiejskich w Młodawinie Dolnym, Koło Gospodyń Wiejskich „Wygielzowianki” oraz Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich „Paprotki”. Do głównych celów KGW należy reprezentowanie wsi na wszystkich uroczystościach gminnych, podtrzymywaniu tradycji i zwyczajów ludowych oraz kultywowaniu dziedzictwa kulturowego. Na terenie gminy działają również: Stowarzyszenie Kobiet w Swędzeniejewicach, Stowarzyszenie „Strońska Czar”, Stowarzyszenie "Bystra Woda" w Pstrokonjach, Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Zapolice w Zapolicach oraz Rembieszowskie Towarzystwo Inicjatyw Społecznych, których celem jest organizowanie oraz pobudzenie inicjatyw z zakresu kultury, edukacji, spraw społecznych, kultywowania tradycji i historii oraz dbania o walory przyrodnicze, a także wspieranie społecznej aktywności obywateli, w tym także takich grup społecznych jak: osoby niepełnosprawne, bezrobotni, rolnicy i inne grupy społeczne wymagające wsparcia.¹⁰

¹⁰ <https://rejestr.io/krs/283626/stowarzyszenie-inicjatyw-edukacyjnych-i-spoecznych-rembieszow>

W 2020 r. na terenie gminy Zapolice zorganizowano łącznie 31 imprez kulturalnych, w których wzięło udział łącznie 2 110 osób.

Tabela 12. Imprezy kulturalne na terenie gminy Zapolice w roku 2020

Forma wydarzenia	Ilość	Liczba uczestników
Wystawy	4	398
Koncerty	4	210
Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	15	1 200
Konkursy	1	17
Warsztaty	6	115
Inne	1	170

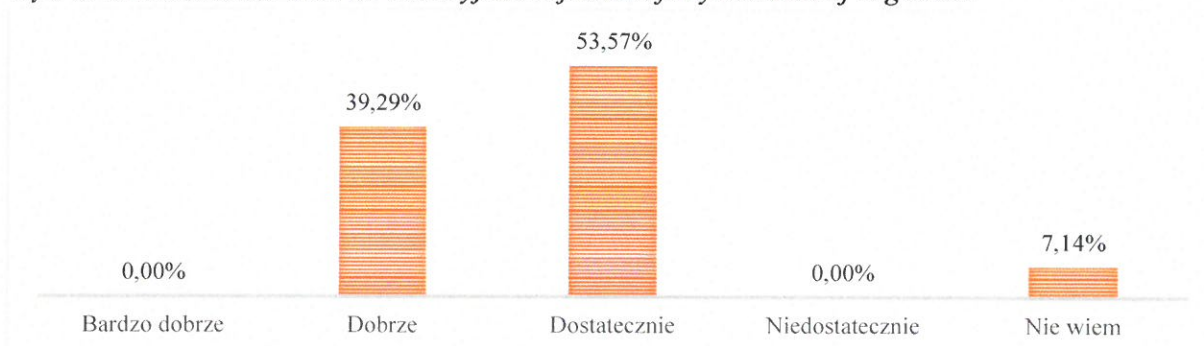
Mieszkańcy gminy Zapolice mogą korzystać z wielofunkcyjnego boiska przy Szkole Podstawowej w Zapolicach. Na terenie gminy Zapolice znajduje się, także Stadion Gminny w Strońsku, który posiada szatnie z zapleczem sanitarnym i magazynowym, wiaty dla zawodników rezerwowych, piłkochwyty, bramki przenośne, bardzo dobrze zaopatrzone magazyn sprzętu sportowego, a płyta boiska została wyposażona w automatyczny system nawadniania. Ponadto kibice mogą skorzystać z zadaszonej trybuny na 100 miejsc.

Kluby sportowe działające na terenie gminy Zapolice:

- Klub Sportowy "Amatorzy" Zapolice,
- Uczniowski Klub Sportowy "Talent" Zapolice.

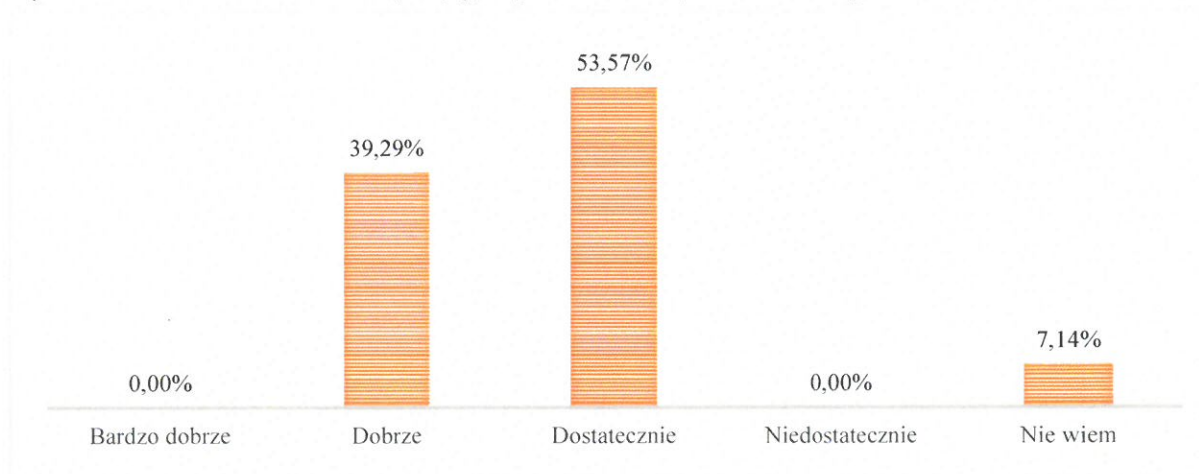
Jakość oferty kulturalnej gminy większość mieszkańców, tj. 53,57% oceniło na poziomie dostatecznym, natomiast 39,29% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dobre. Pozostałe 7,14% badanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

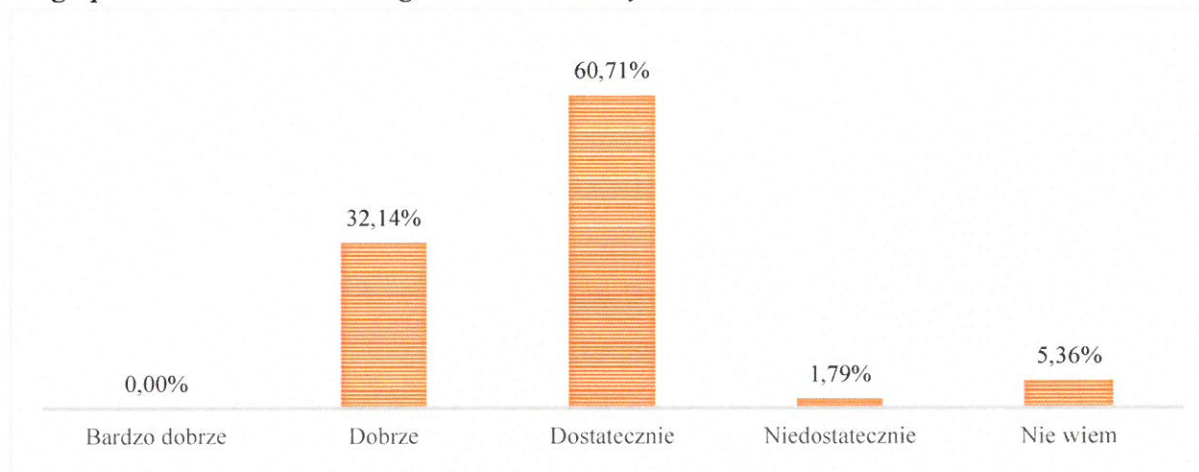
Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, 53,57% mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym, natomiast 39,29% uznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dobre. Pozostałe 7,14% badanych przyznało, że nie ma zdania na ten temat.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Ponadto 60,71% ankietowanych mieszkańców dostatecznie oceniło działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka i rekreacja

Gmina Zapolice w 17,5 % składa się z lasów, które są jej głównym atutem. Czyste powietrze, spokój, swoisty mikroklimat leśny, obfitość grzybów i owoców leśnych dają możliwość wypoczynku i relaksu. Znajdują się to również dogodne warunki do wędkowania i wypoczynku, m.in. na stawach rybnych w Marżynku, na rzece Warcie i Widawce, jak i na starorzeczu w Strońsku.

Jedną z atrakcji turystycznej gminy Zapolice jest Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki. Park charakteryzuje się cennymi walorami przyrodniczymi, pięknym krajobrazem, ciekawą geologią oraz dużymi wartościami kulturowymi, co powoduje iż ma on duże znaczenie naukowo-dydaktyczne i krajoznawcze.

Kolejną atrakcją na obszarach Gminy jest część rezerwatu Korzeń obejmujący kompleks bagien śródleśnych o dużej wartości przyrodniczej. Celem jego utworzenia była ochrona dużej powierzchni torfowiska, na obszarze którego występuje wiele populacji chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt m.in. rosiczka długolistna i okrągłolistna, grzybienie północne, bagno zwyczajne, paprotka zwyczajna oraz stanowiska lęgowe dla ptaków, zwłaszcza urwania i brodziec samotnego.

W każdy pierwszy weekend wrześniowy w miejscowości Strońsko i Beleń turyści mają możliwość oglądania inscenizacji historycznej prezentującej walkę 30 Pułku Strzelców Kaniowskich na umocnionej pozycji (schrony bojowe pod ckm) z Niemcami, nawiązująca do wydarzeń z 1939 roku. Celem inscenizacji oraz innych uroczystości i imprez towarzyszących jest oddanie hołdu żołnierzom Wojska Polskiego walczącym za wolność naszej Ojczyzny, a każdy odwiedzający ma okazję przeniesienia się w czasie i zapoznania się z umundurowaniem, wyposażeniem i uzbrojeniem żołnierzy.

Atrakcje architektoniczne gminy Zapolice:

- Beleń - ZESPÓŁ UMOCNIENÍ POLSKICH,
- Holendry - CMENTARZ EWANGELICKI,
- Kalinowa - ZESPÓŁ DWORSKI (DWÓR I PARK),
- Paprotnia - ZESPÓŁ PAŁACOWY (PAŁAC I PARK),
- Pstrokonie - ZESPÓŁ DWORSKI (DWÓR I PARK),
- Ptaszkowice - PARK DWORSKI (DWÓR I PARK),

- Rembieszów - KAPLICA DWORSKA I POZOSTAŁOŚĆ PARKU,
- Strońsko - ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO P.W. ŚW. URSZULI, OTOCZENIE KOŚCIOŁA, PLEBANIA PRZY KOŚCIELE PARAFIALNYM, KAPLICA CMENTARNA, CMENTARZ ORAZ PARK DWORSKI,
- Swędzieniejewice - CMENTARZ WOJENNY,
- Świerzyny - PARK WIEJSKI,
- Zapolice - PARK DWORSKI, RELIKT ZESPOŁU DWORSKIEGO - BRAMA WJAZDOWA.

Główne szlaki turystyczne przebiegające przez gminę Zapolice to:

- Pieszy szlak turystyczny "Wokół Zduńskiej Woli" Przebieg szlaku: Zduńska Wola - Paprotnia - Zapolice - Strońsko - Beleń – Poręby. Szlak ten ma swój początek w mieście Zduńskiej Woli, a następnie biegnie przez jego okolice leżące na południe od miasta.
- Pieszy „Szlak walk nad Wartą 1939 r.” Przebieg szlaku: Warta - Glinno - Pierzchnia Góra - Mnichów - Podłężyce - Strońsko - Pstrokonie - Strumiany - Burzenin.
- Szlak rowery wokół gminy Zapolice Przebieg szlaku: Holendry – Paprotnia – Marzynek – Ptaszkowice – Jelno – Branica – Kalinowa – Rembieszów – Woźniki – Pstrokonie – Strońsko – Beleń.
- Wojewódzki szlak konny im. majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala” Powstający na terenie województwa łódzkiego szlak jest najdłuższą w Europie trasą, przeznaczoną do uprawiania turystyki konnej. Jego długość wynosi 1817 km. Na terenie gminy Zapolice trasa szlaku konnego przebiega przez miejscowości Wygiełzów, Młodawin Górny, Marzynek, Paprotnia, Świerzyny, Beleń, Zapolice, Strońsko, Pstrokonie, Woźniki, Rembieszów i Jeziorko.
- Spływ kajakowy rzeką Wartą. Od 2011 r. organizowane są spływy kajakowe rzeką Wartą, mające swój początek w gminie Zapolice. Impreza cieszy się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród rdzennych mieszkańców gminy, jak i przybyłych amatorów wodnych sportów.

Baza noclegowa gminy Zapolice:

- Pałac Pstrokonie,
- Sala weselno - bankietowa Retro.

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2020, w gminie Zapolice ogółem pracowało 308 osób, w tym 54,55% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 45,45% mężczyźni. W roku 2020 zwiększyła się liczba osób pracujących w porównaniu do roku poprzedniego.

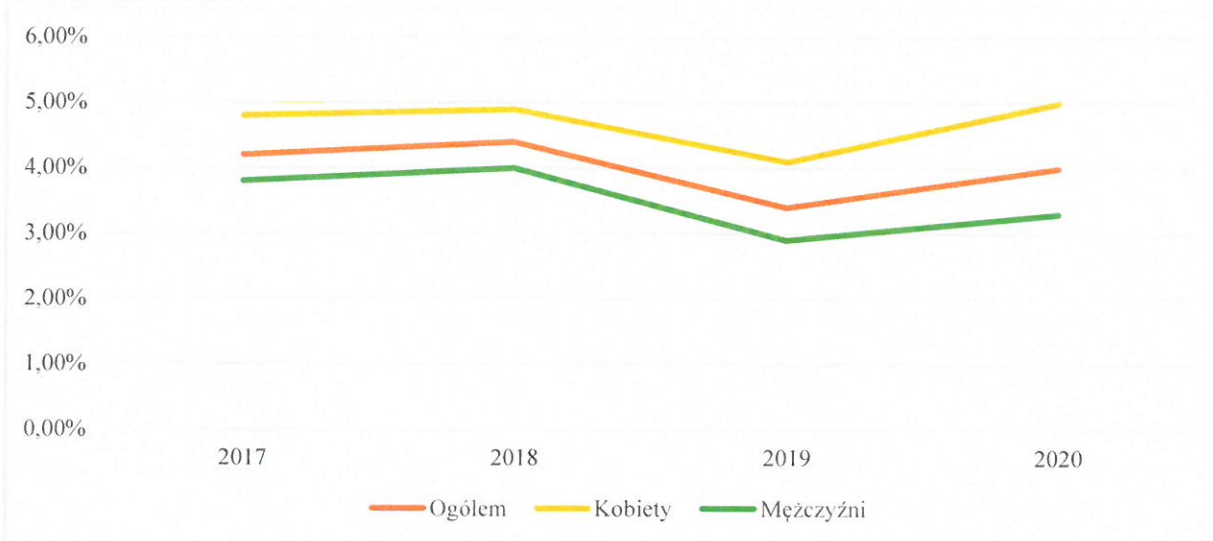
Tabela 13. Liczba osób pracujących w gminie Zapolice w latach 2017-2020

Liczba osób pracujących w gminie	2017	2018	2019	2020
Pracujący ogółem; w tym:	337	304	290	308
Kobiety	173	168	166	168
Mężczyźni	164	136	124	140

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2020 widoczny jest ogólny wzrost udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wzrost w 2020 roku zaobserwować można zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet.

Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2020

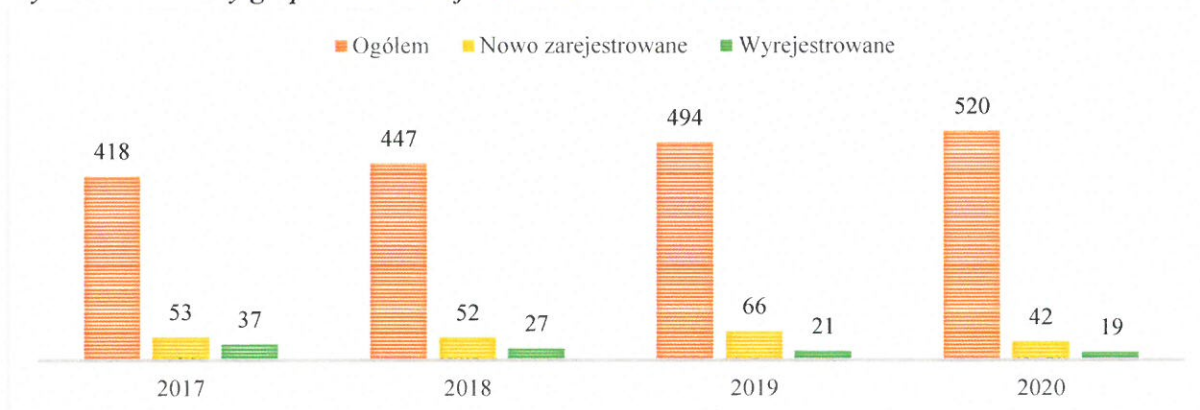
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka

W gminie Zapolice w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowane było 520 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 448 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 42 nowe podmioty, a 19 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Zapolice najwięcej (14) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (504) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,1% (11) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 38,8% (202) podmiotów, a 59,0% (307) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Zapolice najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (31,3%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21,0%).

Na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ZAPOLICE

Na początku badania ankietowego poproszono mieszkańców o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie gminy Zapolice. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

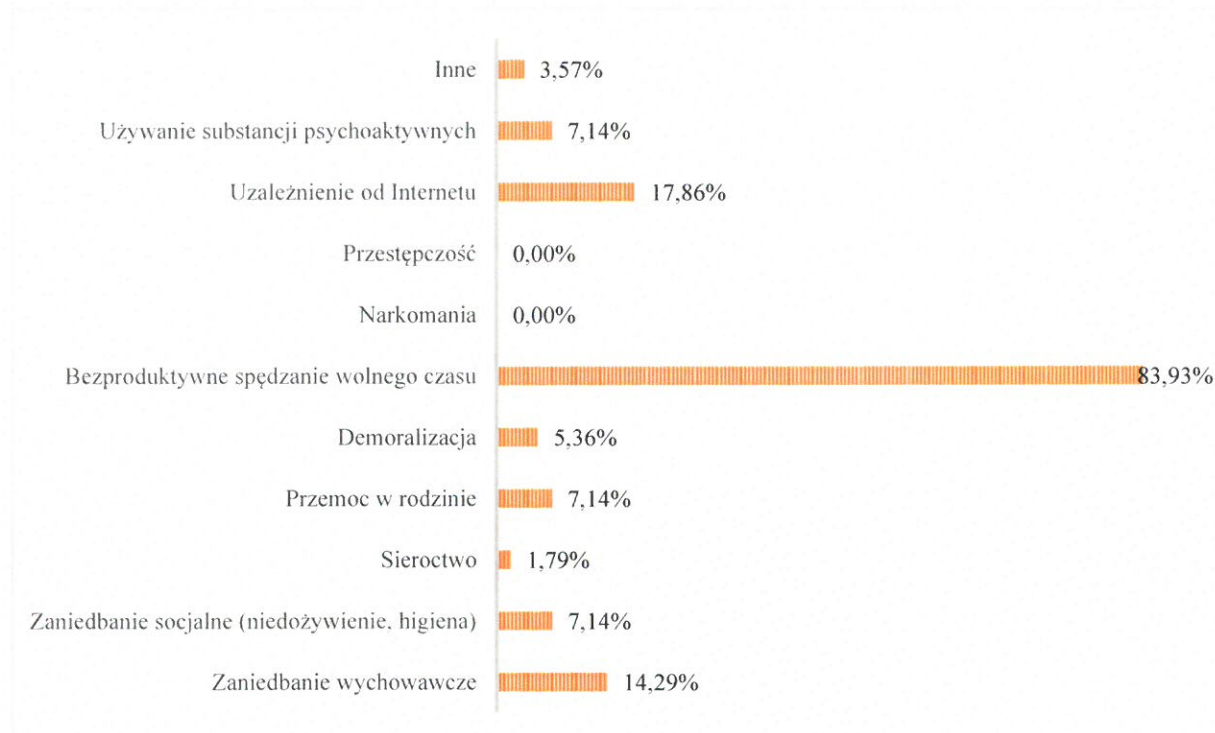
Tabela 14. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Zapolice

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,73
Narkomania	3,11
Wzrost przestępczości	3,11
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,13
Bezrobocie	3,07
Ubóstwo	3,04

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 3,73. Stosunkowo wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ważność pozostałych problemów, występujących na terenie gminy Zapolice została oceniona przez mieszkańców na nieco niższych poziomach.

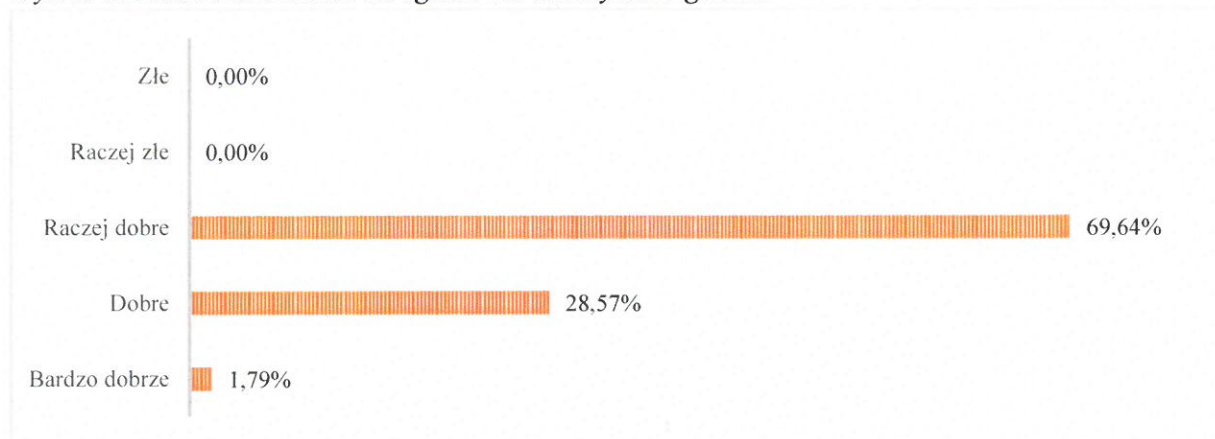
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a kolejno uzależnienie od Internetu. Wielu respondentów zwróciło również uwagę na zaniedbanie wychowawcze.

Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w gminie Zapolice mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 69,64% respondentów, 28,57% oceniło je na poziomie dobrym. Pozostałe 1,79% badanych zaznaczyło odpowiedź bardzo dobrze. Nikt z respondentów nie ocenił warunków życia w gminie jako złe.

Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z Art. 3. ww. ustawy Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ZAPOLICACH

Zadania pomocy społecznej w gminie wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach. Klientami Ośrodka są osoby i rodziny niezaradne życiowo, osoby bezrobotne, osoby niepełnosprawne, ludzie starsi, dzieci i młodzież, bezdomni, rodziny i osoby dotknięte problemem alkoholowym, osoby opuszczające zakłady karne, ofiary klęsk żywiołowych, rodziny zagrożone demoralizacją.

Świadczeniami z pomocy społecznej są:

- świadczenia pieniężne:
 - zasiłek stały,
 - zasiłek okresowy,
 - zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
 - zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
 - pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
 - świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy,
 - wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

- świadczenia niepieniężne:
 - praca socjalna,
 - bilet kredytowany,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - składki na ubezpieczenia społeczne,
 - pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
 - sprawienie pogrzebu,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - interwencja kryzysowa,
 - schronienie,
 - niezbędne ubranie,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
 - specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
 - mieszkanie chronione,
 - pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
 - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Struktura organizacyjna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach:

- **Kierownik;**
- **Zespół Finansowo - Księgowy i Administracyjny:**
 - główny księgowy;
 - pomoc administracyjna;
- **Zespół Pracowników Socjalnych:**
 - pracownicy socjalni - 3 etaty;
 - asystent rodziny - 1 etat;
- **Zespół Usług Opiekuńczych:**
 - opiekun w ośrodku pomocy społecznej - umowa zlecenia w zależności od potrzeb (stanowisko pomocnicze i obsługi);

- **Zespół Pracowników ds. Świadczeń Rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego i Stypendiów:**
 - stanowisko ds. Świadczeń Rodzinnych, Dodatków Mieszkaniowych, Dodatku energetycznego - 1 etat;
 - stanowisko do spraw (Funduszu Alimentacyjnego - $\frac{3}{4}$ etatu, Stypendia - 1 etat)
- **Klub „SENIOR+”**
 - instruktor ds. kulturalno - oświatowych - 1 osoba;
 - specjalista, zatrudniony w wymiarze czasu pracy w zależności od potrzeb placówki;
 - pracownik gospodarczy - palacz (stanowisko pomocnicze i obsługi, w sezonie zimowym, umowa zlecenia);
- **Klub Integracji Społecznej** - pracownicy ośrodka w ramach obowiązków służbowych;
- **Punkt Pomocy Rodzinie** - Psycholog - umowa cywilno-prawna o świadczenie usług;
- **Administrator Systemów Informatycznych** - informatyk;
- **Gminny Zespół Interdyscyplinarny** - pracownicy ośrodka w ramach obowiązków służbowych.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach wynika, iż ogólna liczba rodzin objętych pomocą społeczną zmalała na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Tabela 15. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

	2018	2019	2020
Rodziny korzystające ze świadczeń GOPS	92	81	78
Liczba osób w rodzinach	222	190	169

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Najczęstszą formą udzielanej pomocy przez GOPS jest pomoc w postaci pracy socjalnej. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni świadczą pomoc w uzyskaniu różnych świadczeń m.in.: świadczeń emerytalno - rentowych świadczenia uzupełniającego, świadczeń rodzinnych, pisania wniosków itp.

Wiele osób korzysta również ze świadczeń pieniężnych oraz rzeczowych, głównie w postaci posiłku.

Tabela 16. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS:

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	2018	2019	2020
Świadczenia pieniężne	74	63	68
Świadczenia niepieniężne ogółem, w tym:	58	46	37
- posiłki	-	39	21
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem,	120	202	229
Usługi opiekuńcze ogółem	10	6	7
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	8	9	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

W roku 2020 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej była długotrwała choroba, a kolejno niepełnosprawność i bezrobocie.

Tabela 17. Powody przyznawania pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	2018	2019	2020
	Rodziny		
ubóstwo	21	12	13
sieroctwo	0	0	0
bezdomność	1	2	0
potrzeba ochrony macierzyństwa	7	7	7
wielodzietność	43	6	7
bezrobocie	43	31	33
niepełnosprawność	36	41	37
długotrwała lub ciężka choroba	51	49	47
bezzadność opiekuńczo - wychowawcza	14	15	12
przemoc w rodzinie	0	0	0
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
alkoholizm i narkomania	25	18	17
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1	1

trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali RP status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
zdarzenie losowe	0	0	0
sytuacja kryzysowa	0	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Zgodnie z danymi GUS w 2020 roku ze świadczeń rodzinnych korzystało 157 rodzin, w których pomocą objęto łącznie 305 dzieci. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych zmalała.

Tabela 18. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2018-2020

Korzystający ze świadczeń	2018	2019	2020
Świadczenia rodzinne:			
- rodziny	239	206	157
- dzieci	420	379	305
Świadczenia wychowawcze 500 plus:			
- rodziny	478	807	665

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

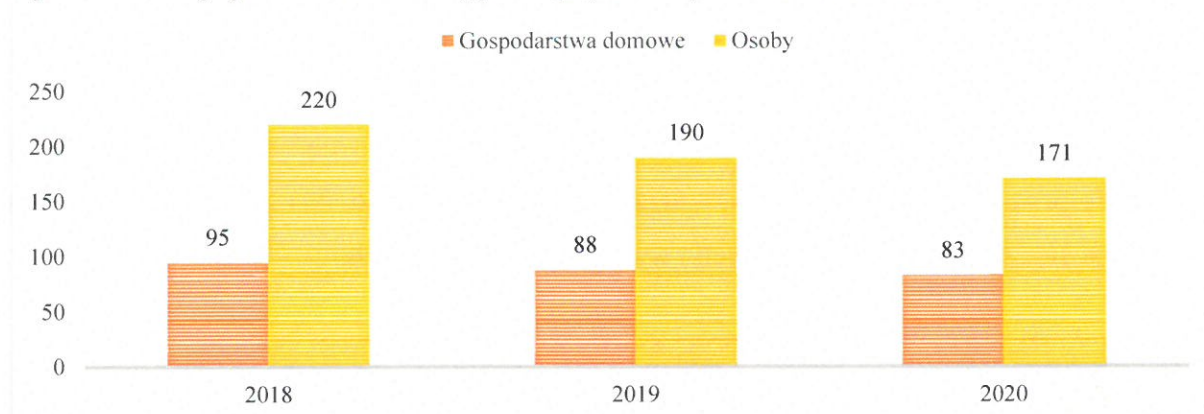
Tabela 19. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową:

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową	2018	2019	2020
Pracuje	Liczba rodzin - 17, liczba osób w tych rodzinach - 70	Liczba rodzin - 13, liczba osób w tych rodzinach - 61	Liczba rodzin - 15, liczba osób w tych rodzinach - 64
Pracuje dorywczo	Liczba rodzin - 2, liczba osób w tych rodzinach - 10	Liczba rodzin - 2, liczba osób w tych rodzinach - 6	Liczba rodzin - 2, liczba osób w tych rodzinach - 6
Na rencie lub emeryturze	Liczba rodzin - 29, liczba osób w tych rodzinach - 41	Liczba rodzin - 30, liczba osób w tych rodzinach - 50	Liczba rodzin - 25, liczba osób w tych rodzinach - 40
Inne (niezarobkowe źródło utrzymania)	Liczba rodzin - 30, liczba osób w tych rodzinach - 76	Liczba rodzin - 21, liczba osób w tych rodzinach - 50	Liczba rodzin - 19, liczba osób w tych rodzinach - 32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Według danych GUS beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2020 roku było 83 gospodarstw domowych, w których pomocą objęto łącznie 171 osób. Na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba gospodarstw domowych i liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Wykres 12. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy OPS najczęściej wymieniali nieporadność życiową, a alkoholizm i bezrobocie. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały również na przemoc w rodzinie oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych. Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy, tj. problemy finansowe, problemy zdrowotne w rodzinie, bezrobocie, nadużywanie alkoholu/alkoholizm oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Jedna osoba wskazała na konflikty ze współmałżonkiem/partnerem.

Bezrobocie

W 2020 roku wzrosła liczba osób bezrobotnych w porównaniu do roku poprzedniego.

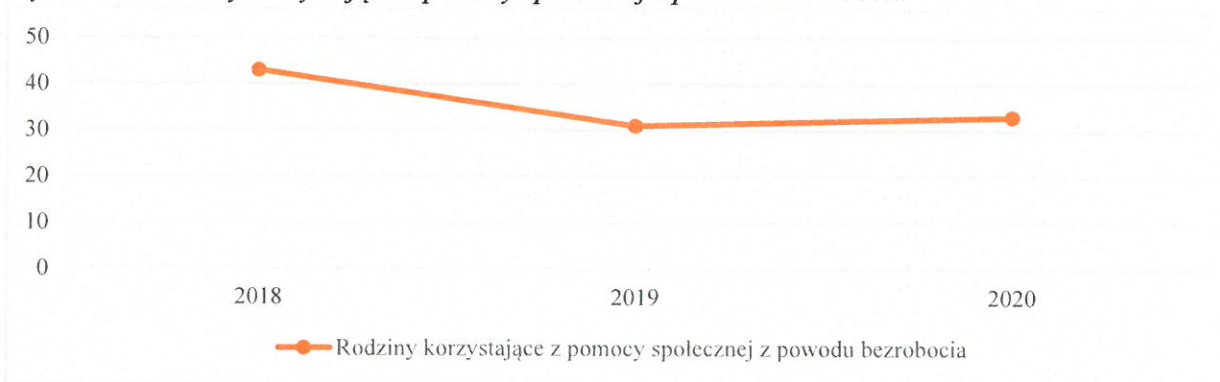
Tabela 20. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Zapolice w latach 2017-2020

Stan bezrobocia	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni zarejestrowani ogółem; w tym:	139	143	111	132
Kobiety	69	69	58	71
Mężczyźni	70	74	53	61
Osoby do 30 roku życia	27	29	27	36
Osoby po 50 roku życia	50	45	38	41
Długotrwale bezrobotne	84	76	56	61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi GOPS w Zapolicach, w 2020 roku zwiększyła się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w porównaniu do roku poprzedniego.

Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.¹¹

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 21. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

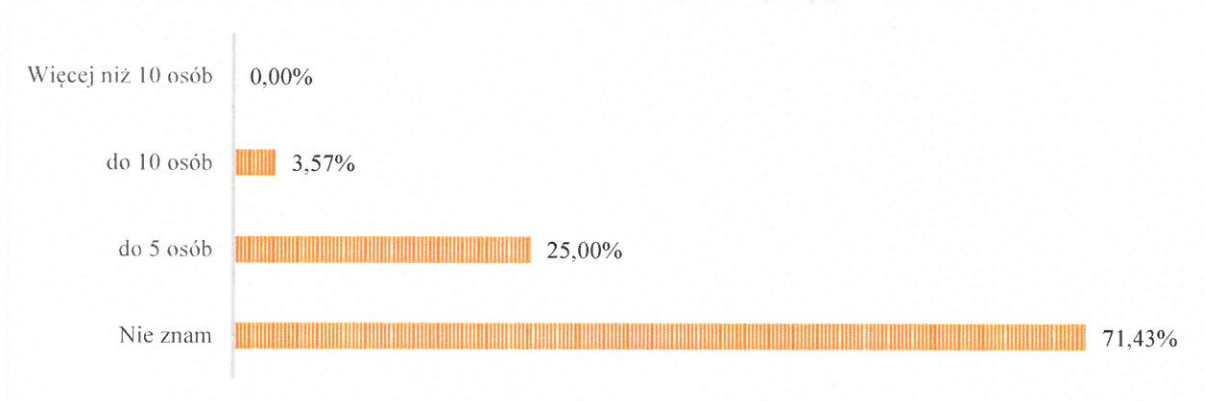
Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 38,6 mln	Gmina Zapolice 5 243 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 104 osoby
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 208 osoby
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 208 osoby
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	ok. 262-367 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 138 osób dorosłych i dzieci

Źródło: PARPA

¹¹ <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>

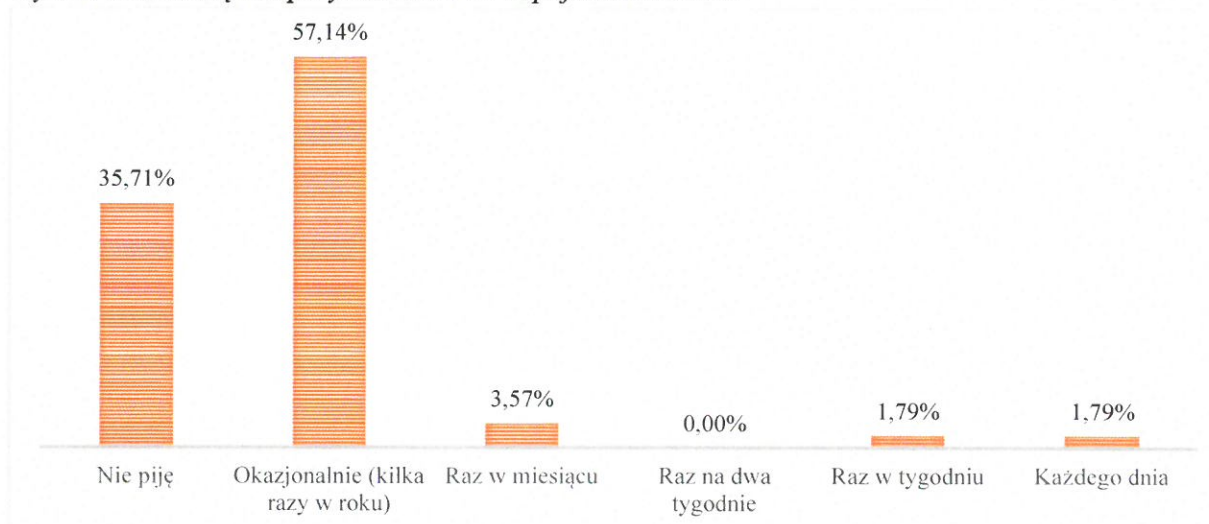
Dane z przeprowadzonej diagnozy społecznej wśród mieszkańców gminy Zapolice wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. 37,50% ankietowanych uznało, że są to nieliczne przypadki. 14,29% badanych stwierdziło, że jest to problem zauważalny, a 5,36% twierdzi, iż jest to problem bardzo powszechny. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, ogółem 28,57% z nich przyznało, że zna takie osoby.

Wykres 14. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, 57,14% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie, a najczęściej spożywanym napojem jest piwo. 35,71% mieszkańców zadeklarowało abstynencję. 3,57% ankietowanych spożywa alkohol raz w miesiącu, natomiast 1,79% przyznało się do spożywania alkoholu raz w tygodniu, taka sama liczba osób potwierdziła spożywanie alkoholu codziennie.

Wykres 15. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

33,93% respondentów uważa, iż osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. 8,93% ankietowanych potwierdziło, że spotyka się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. 3,57% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. 16,07% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Uwagę zwraca również wynik wskazujący, iż tylko 7,14% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym, a wśród nich wskazują Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pozostałe 92,86% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Zapolice. Z pozyskanych danych wynika, iż 10,00% uczniów klas piątych i szóstych oraz 28,71% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są w oparciu o corocznie uchwalany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W celu efektywnej i prawidłowej realizacji zaplanowanych działań Gminna Komisja współpracuje z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zapolicach, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją, placówkami oświatowymi z terenu gminy oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz profilaktyki. Na terenie gminy Zapolice nie działa żadna placówka leczenia odwykowego. GKRPA współpracuje w tym zakresie z Poradnią dla rodzin z problemem alkoholowym w Zduńskiej Woli. W działającym Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym prowadzone są rozmowy i zajęcia edukacyjno - motywacyjne, indywidualne dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dla rodzin z problemem alkoholowym. Zatrudniony psycholog prowadzi systematyczne zajęcia (indywidualne i grupowe) z osobami współuzależnionymi, doświadczającymi przemocy oraz narażonymi na wykluczenie społeczne.

Według danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 roku liczba wniosków o leczenie odwykowe wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 22. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2018	2019	2020
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	12	12	14
Przeprowadzone rozmowy motywujące	10	9	10
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Wnioski o leczenie odwykowe	12	5	8
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	9	5	8
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	9	5	8
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	1	2	4
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	1	2	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Zapolicach

Według danych przekazanych przez GKRPA w Zapolicach w 2020 roku zmniejszyła się liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego w porównaniu do lat poprzednich na co wpłynął stan pandemii COVID-19.

Tabela 23. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z pomocy PKI ogółem;	82	65	8
w tym:			
- osoby z rodzin z problemem alkoholowym	32	38	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie GKRPA w Zapolicach

Narkomania

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”¹²

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Zapolice natomiast są to raczej nieliczne przypadki. Taką odpowiedź wskazało 41,07% ankietowanych mieszkańców. 14,29% uważa, że nie ma takiego problemu, a pozostałe 44,64% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. 10,71% respondentów biorących udział w badaniu zna do 5 osób zażywających narkotyki, natomiast 89,29% ankietowanych nie posiada takich znajomości. Do zażywania narkotyków przyznało się 14,29% badanych, a 7,14% wie gdzie można zdobyć narkotyki na terenie gminy Zapolice.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Do posiadania tego typu znajomości przyznało się 4,95% uczniów klas siódmych i ósmych oraz 4,00% uczniów klas piątych i szóstych. Ponadto do zażywania tego typu substancji psychoaktywnych przyznało się 7,92% (tj. 8 osób) uczniów klas siódmych i ósmych.

¹² Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/nowak-starz_g3p1.pdf

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne z ostatnich lat wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Zapolice. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać.

Tabela 24. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem, w tym:	5 100	5 147	5 165	5 184	5 243
Osoby w wieku 0-17 lat	974	993	1 007	1 007	1 032
Osoby w wieku 18-59 lat	3 074	3 079	3 050	3 024	3 027
Osoby w wieku 60 lat i więcej	1 052	1 075	1 108	1 153	1 184

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców gminy Zapolice to 40,3 lat. Jest on niższy od wojewódzkiego (43,3 lat) oraz od ogólnopolskiego (42,0 lat). Średni wiek kobiet to 41,7 lat, natomiast mężczyzn 38,9 lat.

W Gminie Zapolice istnieją trzy Kluby Senior+, tj. w Zapolicach, w Paprotni i w Ptaszkowicach. Liczba miejsc w Klubach wynosi 42. Miejsca te zostały utworzone w ramach Modułu 1 Programu Wieloletniego „SENIOR+” na lata 2015 – 2020, Edycja 2017, Edycja 2018 i Edycja 2020. Kluby SENIOR+, w 2020 r., liczyły 29 czynnych klubowiczów, którzy w związku z trudną sytuacją epidemiczną w kraju, uczestniczyli w zajęciach rzadziej i w mniejszym gronie. W Klubach Seniora+ odbywają się m.in. zajęcia z instruktorem kulturalno - oświatowym, warsztaty artystyczne, florystyczne, kulinarne, komputerowe, kabaretowe, ceramiczne, gimnastyka dla seniora, a także organizowane są wyjazdy na wycieczki. Uczestnicy spotykają się by spędzić miło czas i dzielić się z pozostałymi swoimi doświadczeniami.¹³

¹³ <https://www.nasze.fm/news.37107>

W 2019 roku seniorzy z Klubów Senior+ z terenu gminy Zapolice mieli możliwość bezpłatnego skorzystania ze szkoleń komputerowych w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Działania szkoleniowe odbywały się na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych w ramach Projektu grantowego pn. „E-AKTYWNI MIESZKAŃCY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO I ŁÓDZKIEGO”. Do wyboru było 7 modułów szkoleniowych, tj. „Tworzę własną stronę internetową (blog)”, „Działania w sieciach społecznościowych”, „Moje finanse i transakcje w sieci”, „Rodzic w Internecie”, „Mój biznes w sieci”, „Rolnik w sieci” oraz „Kultura w sieci”. Szkolenia w ramach realizacji grantu cieszyły się bardzo dużym powodzeniem wśród seniorów.

Od 2021 roku trwa także realizacja projektu pn. „ASy z Zapolic uwalniają marzenia” działającego w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025, Edycja 2021. Beneficjentem projektu jest Koło Gospodyń Wiejskich „Zapoliczanki”. Projekt skierowany jest do osób starszych 60+ z Gminy Zapolice i ma na celu zwiększenie udziału seniorów w aktywnych formach spędzania czasu wolnego.

W grudniu 2020 roku GOPS w Zapolicach we współpracy z GKRPA przygotowano 46 paczek świątecznych dla osób starszych, samotnych, chorych i niepełnosprawnych z terenu gminy Zapolice.

W ramach przygotowania niniejszego dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2031 - Gmina Zapolice przeprowadzono badania ankietowe wśród osób niepełnosprawnych zamieszkujących gminę Zapolice. Na początku badania poproszono osoby z niepełnosprawnościami o ocenę warunków życia w gminie. 47,06% ankietowanych jest raczej zadowolonych, natomiast 23,53% respondentów jest raczej niezadowolonych. Pozostałe 29,41% nie miało zdania w tym temacie.

Wykres 16. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia w swojej gminie?

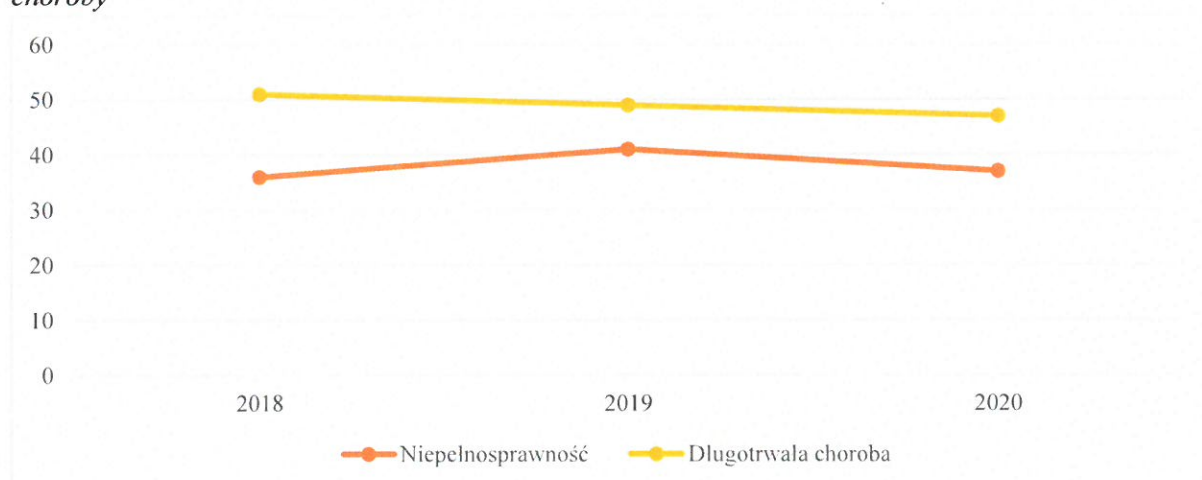

Ponadto 52,94% ankietowanych nie czuje się wykluczonym z lokalnej grupy społecznej ze względu na swoją niepełnosprawność. 47,06% wyraziło zdanie przeciwne.

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

Zgodnie z danymi GOPS w Zapolicach, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz z powodu długotrwałej choroby w 2020 roku zmalała.

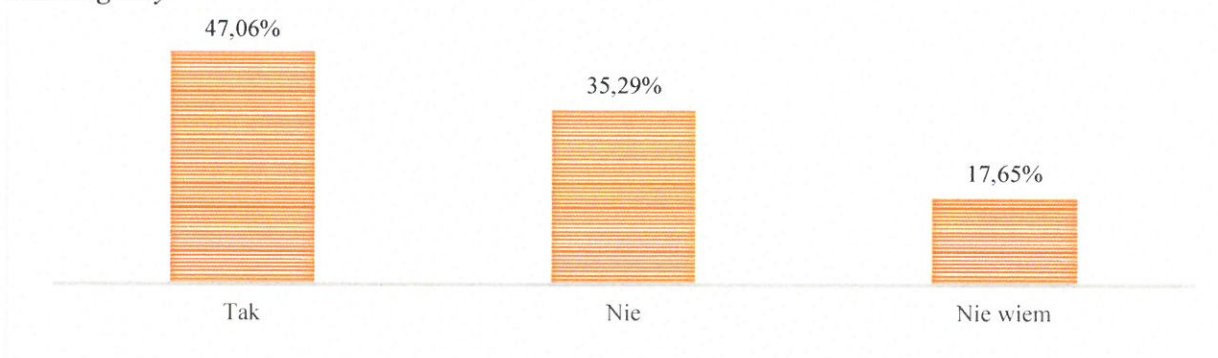
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Skierowano pytanie bezpośrednio do osób niepełnosprawnych czy są zainteresowane uczestnictwem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy. Większość badanych, tj. 47,06% chętnie weźmie udział w tego typu wydarzeniach, natomiast 35,29% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 17,65% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie.

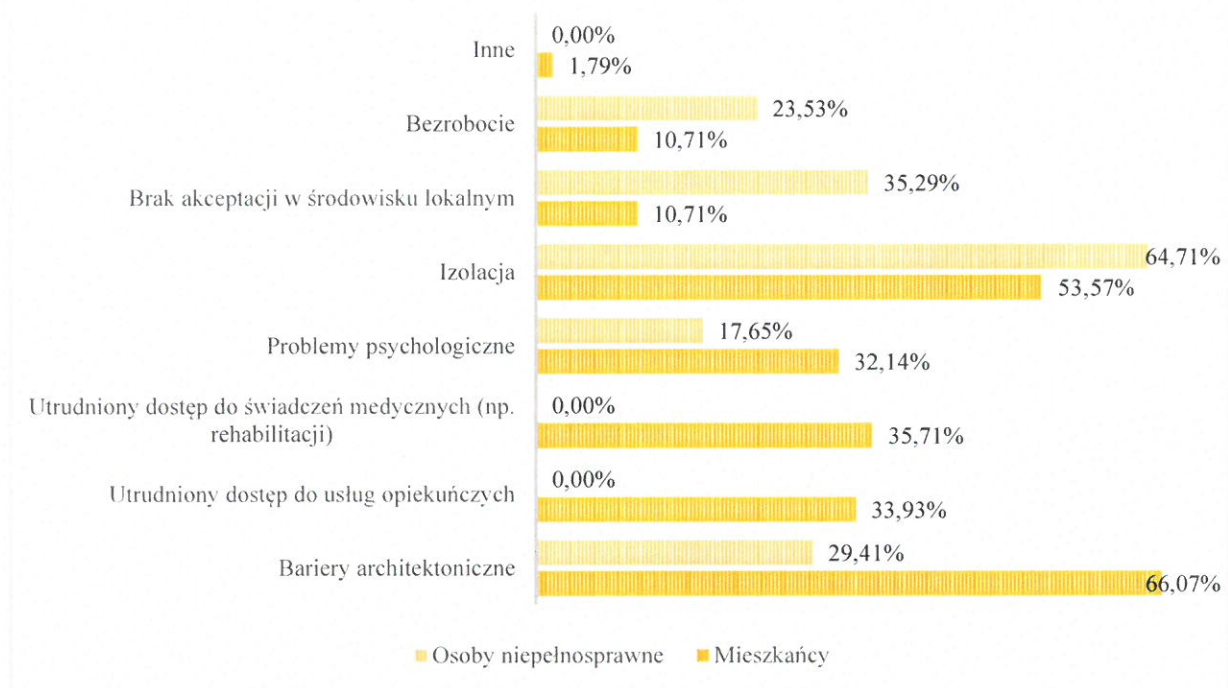
Wykres 18. Czy byłby Pan/ byłaby Pani zainteresowana uczestniczeniem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy?

Biorący udział w badaniu mieszkańcy gminy oraz osoby z niepełnosprawnościami wskazały kilka problemów, które ich zdaniem najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne. W przypadku mieszkańców największa liczba ankietowanych zwróciła uwagę na problem związany z barierami architektonicznymi, tj. 66,07%, kolejno to problem izolacji i utrudniony dostęp do świadczeń medycznych.

Dla osób niepełnosprawnych to izolacja jest najczęstszym problemem jaki dotyka osoby z niepełnosprawnościami na terenie gminy. Taką odpowiedź wskazało 64,71% badanych. Następnie zwrócono uwagę na brak akceptacji w środowisku lokalnym oraz bariery architektoniczne.

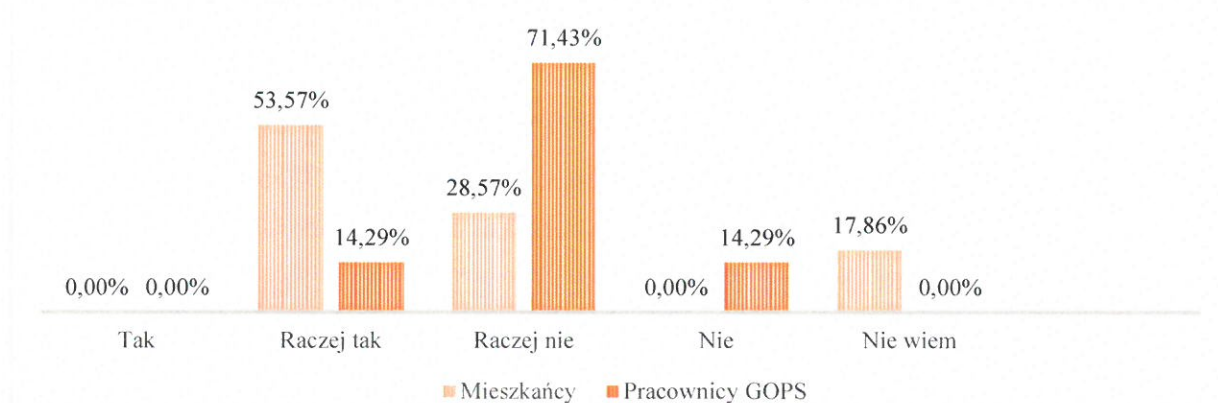
Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

Najczęstszym problemem dotyczącym osoby niepełnosprawne wskazanym przez ankietowanych pracowników GOPS były bariery architektoniczne, ponadto pracownicy wymienili problemy, tj. brak placówki wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy, niedostateczny poziom opieki medycznej i rehabilitacyjnej oraz braki w usługach transportowych i komunikacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto 28,57% mieszkańców oraz 71,43% pracowników GOPS przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy Zapolice raczej nie uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Według 53,57% mieszkańców oraz 14,29% pracowników GOPS działania gminy raczej uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Pozostałe dane przedstawia wykres poniżej.

Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

Pytanie to zadano również osobom z niepełnosprawnościami. 29,41% ankietowanych twierdzi, iż w działaniach na terenie gminy uwzględnia się osoby niepełnosprawne, taka sama liczba respondentów miała odmienne zdanie w tym temacie. 41,18% badanych nie wyraziło swojej opinii. Ponadto zapytano osoby z niepełnosprawnościami jakie ułatwienia dostrzegają na terenie gminy. 40,00% respondentów wymieniło podjazd do UG oraz 30,00% ogólnie podjazdy. 20,00% ankietowanych nie dostrzega ułatwień dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy, natomiast 10,00% nie miało zdania w tym temacie.

Poproszono także osoby z niepełnosprawnościami z gminy Zapolice o ocenę funkcjonowania obszarów publicznych w gminie i dostosowania ich do osób niepełnosprawnych. Tym samym 47,06% ankietowanych niedostatecznie oceniło dostosowanie infrastruktury, przestrzeni publicznej dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, 41,18% oceniło na poziomie dostatecznym. Pozostałe 11,76% badanych nie miało zdania w tym temacie.

Zapytano również osoby niepełnosprawne o dostosowanie infrastruktury, przestrzeni publicznej dla osób niewidomych i słabowidzących. Większość ankietowanych nie miało zdania w tym temacie, tj. 82,35%. 11,76% respondentów oceniło niedostatecznie dostosowanie infrastruktury dla osób niewidomych, a pozostałe 5,88% oceniło na poziomie dostatecznym.

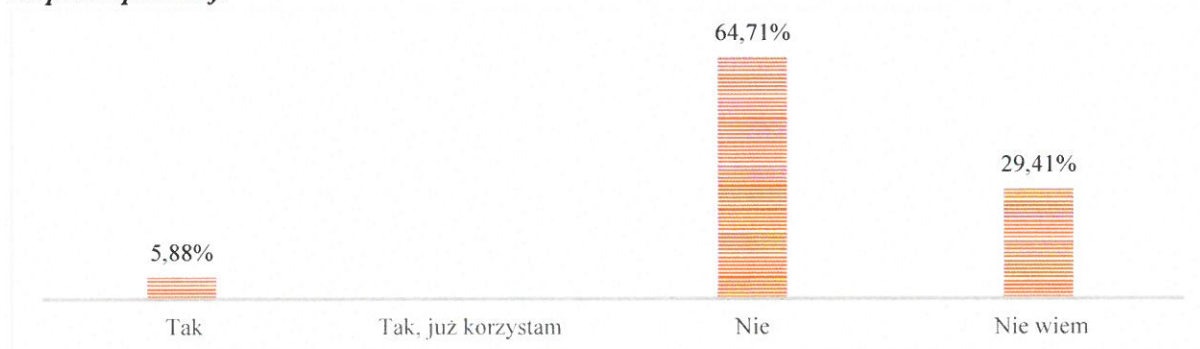
Równie nisko osoby niepełnosprawne oceniły dostosowanie strony internetowej instytucji publicznych dla osób niewidomych i słabowidzących. 17,65% ankietowanych oceniła ją niedostatecznie. Pozostałe 82,35% ankietowanych nie wyraziło zdania w tym temacie.

Ocenie osób niepełnosprawnych poddany został również poziom obsługi osób niepełnosprawnych i znajomość zasad komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach. Najwięcej ankietowanych, tj. 52,94% oceniło poziom obsługi dostatecznie, 29,41% badanych oceniło dobrze, natomiast 5,88% niedostatecznie. Pozostałe 11,76% respondentów nie miało zdania w tym temacie.

Następne pytanie dotyczyło ogólnej dostępności informacji dla osób niepełnosprawnych, o sposobie i miejscu załatwiania sprawy, a także oznakowania w budynkach. Najwięcej osób, tj. 35,29% oceniło dostępność informacji niedostatecznie. 23,53% ankietowanych oceniło dostatecznie, natomiast 11,76% badanych oceniło bardzo dobrze. Pozostałe 29,41% respondentów nie wyraziło opinii w tym temacie.

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie ankietowane osoby niepełnosprawne wymieniły najczęściej utworzenie Dziennego Domu Pobytu, wsparcie psychologa, wsparcie wolontariuszy, wyjazdy i spotkania dla osób z niepełnosprawnościami. Mając na uwadze powyższe zapytano osoby niepełnosprawne czy potrzebują wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej. 5,88% ankietowanych wyraziło chęć skorzystania z pomocy asystenta, natomiast 64,71% badanych miało zdanie przeciwne. Pozostałe 29,41% nie wyraziło swojej opinii.

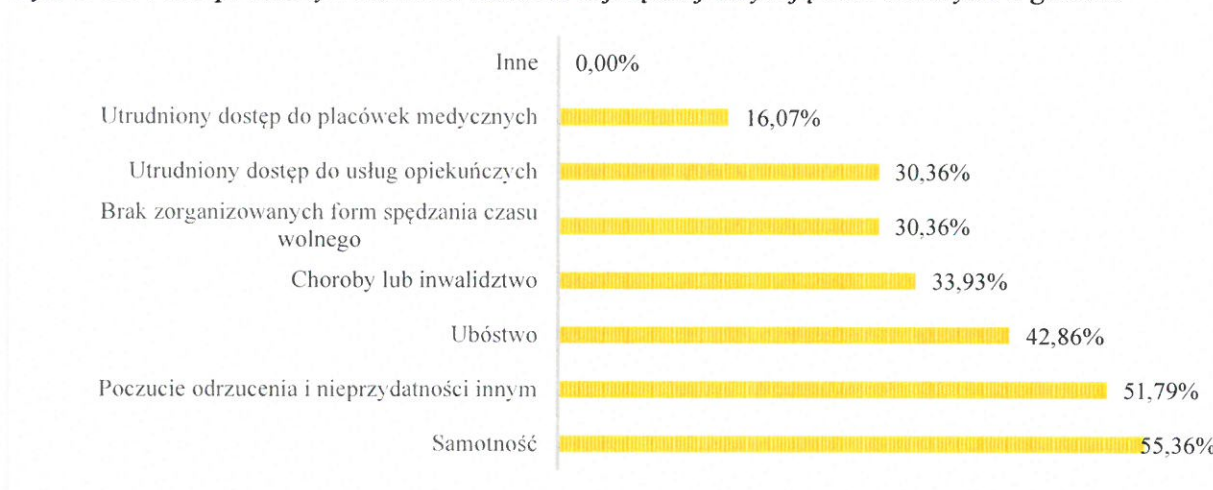
Wykres 21. Czy Pan/ Pani chciałby/chciałaby skorzystać ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej?

Uwagę zwraca również wynik wskazujący, iż 94,12% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom niepełnosprawnym, a wśród nich wskazują głównie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Urząd Gminy.

W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów mieszkańcy gminy Zapolice wskazywali najczęściej samotność oraz poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym. Zwrócono również uwagę na ubóstwo, choroby lub inwalidztwo, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych i brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego.

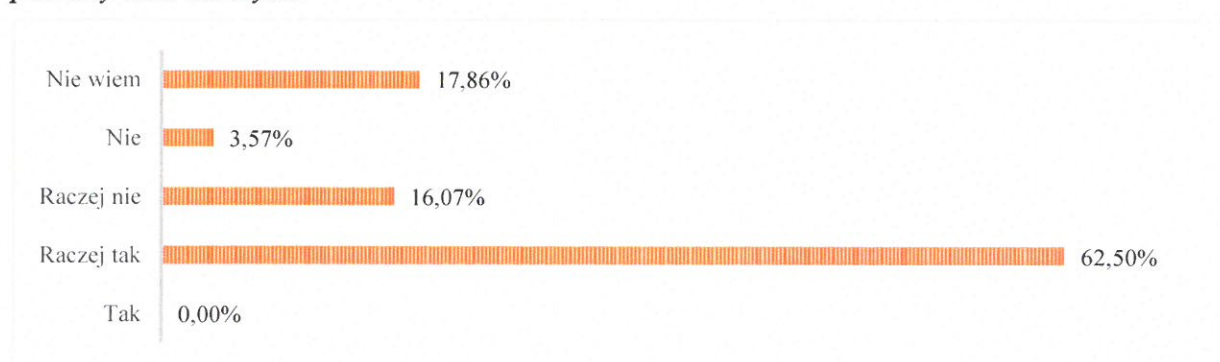
Wykres 22. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym, wśród problemów dotyczących osób starszych wymieniali najczęściej samotność, izolację, brak wsparcia ze strony bliskich/rodziny, problemy komunikacyjne związane z dojazdem do większych miast w celach leczniczych, rehabilitacyjnych czy kulturalnych, niskie dochody oraz niedostateczny poziom opieki medycznej.

62,50% ankietowanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy Zapolice raczej uwzględniają potrzeby osób starszych, a 16,07% miało zdanie przeciwne w tym temacie. 3,57% badanych przyznało, iż gmina nie uwzględnia w swoich działaniach potrzeb osób starszych. Pozostałe 17,86% ankietowanych nie wyraziło zdania w tym temacie.

Wykres 23. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

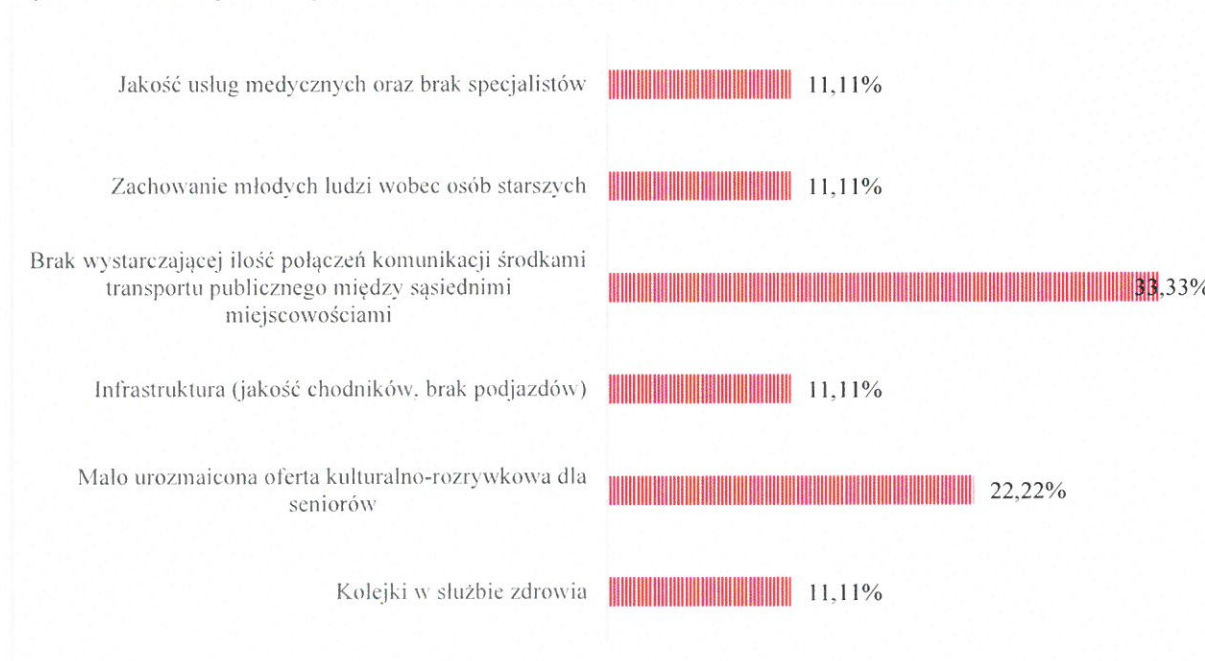
Według pracowników GOPS działania realizowane na terenie gminy są raczej wystarczające i taką odpowiedź wskazało 42,86% ankietowanych, natomiast 28,57% badanych miała odmienne zdanie w tym temacie. Jedna osoba stwierdziła, iż w działaniach realizowanych na terenie gminy nie uwzględnia się osób starszych i również jedna osoba nie wyraziło swojej opinii.

Skierowano również pytanie bezpośrednio do osób starszych, jak oceniają warunki życia w gminie. Najwięcej osób, tj. 44,44% jest bardzo zadowolonych, a 33,33% jest raczej zadowolonych z warunków życia w gminie. Pozostałe 22,22% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Ponadto 66,67% seniorów twierdzi, iż Gmina dba o potrzeby osób starszych, a pozostałe 33,33% nie miało zdania w tym temacie.

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród seniorów wskazują, iż największe utrudnienia dla osób starszych w funkcjonowaniu na terenie gminy to brak wystarczającej ilości połączeń komunikacji środkami transportu publicznego między sąsiednimi miejscowościami. Taką odpowiedź zaznaczyło 33,33% respondentów. Kolejno była to mało urozmaicona oferta kulturalno-rozrywkowa dla seniorów taką odpowiedź zaznaczyło 22,22% badanych. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na kolejki w służbie zdrowia, infrastruktura (jakość chodników, brak podjazdów), zachowanie młodych ludzi wobec osób starszych oraz brak specjalistów i niski poziom usług medycznych.

Wykres 24. Co najbardziej utrudnia Panu/Pani funkcjonowanie na terenie gminy?

Ułatwienia dla seniorów jakie dostrzegają ankietowane osoby starsze w gminie to głównie Klub Senior+ oraz kursy dla seniorów.

100,00% ankietowanych oceniło relacje międzypokoleniowe jako umiarkowanie dobre.

Uwagę zwraca również wynik wskazujący, iż tylko 55,56% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom starszym, a wśród nich wskazują GOPS oraz Klub Seniora+. Pozostałe 44,44% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Wszystkie ankietowane osoby starsze wśród działań jakie powinny podjąć władze gminy, aby skutecznie wspierać seniorów wymieniali poprawę opieki zdrowotnej.

Gdy zapytano seniorów o ocenę niektórych obszarów biorąc pod uwagę potrzeby osób starszych w Gminie, najgorzej oceniona została ochrona zdrowia w ramach NFZ, profilaktyka i edukacja zdrowotna oraz rekreacja i aktywność ruchowa. Zdecydowanie lepiej seniorzy ocenili ofertę kulturalną, a także pomoc ze strony opieki społecznej. Dokładne dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 25. Jak ocenia Pan/Pani poniższe obszary, biorąc pod uwagę potrzeby seniorów w Gminie?

	Bardzo dobrze	Dobrze	Dostatecznie	Niedostatecznie	Nie wiem
Ochrona zdrowia w ramach NFZ (np. dostępność i jakość opieki zdrowotnej, dostęp do specjalistów i rehabilitacji)	0,00%	11,11%	44,44%	33,33%	11,11%
Ochrona zdrowia profilaktyka i edukacja zdrowotna (np. programy badań przesiewowych, szczepień ochronnych)	0,00%	22,22%	44,44%	33,33%	0,00%
Opieka społeczna (np. wsparcie dla seniorów i osób chorych, asystenci)	11,11%	44,44%	22,22%	0,00%	22,22%
Kultura, oferta stała (np. biblioteka, kino, teatr)	11,11%	55,56%	22,22%	11,11%	0,00%
Rekreacja i aktywność ruchowa (np. infrastruktura rekreacyjna, basen)	0,00%	44,44%	22,22%	33,33%	0,00%

Seniorzy mieli możliwość wskazania aktywności, w których chcieliby w przyszłości uczestniczyć. Najwięcej osób chciałoby brać udział w wycieczkach tematycznych. Kolejno ankietowani wymieniali badania profilaktyczne (np. badania dermatologiczne), edukacja zdrowotna (dotycząca chorób np. cukrzycy, nadciśnienia), Klub Seniora oraz szczepienia

ochronne. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na zajęcia tematyczne np. komputerowe, fotograficzne i malarskie oraz zajęcia sportowe.

Pozytywnym jest, iż 100,00% badanych seniorów nie czuje się wykluczonych z lokalnej grupy społecznej.

Instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne na terenie gminy Zapolice:

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Zduńskiej Woli dla osób niepełnosprawnych:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny - to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy - to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy:

- szkoleń;
- stażu;
- prac interwencyjnych;
- przygotowania zawodowego dorosłych;
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ;
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ;
- studiów podyplomowych;
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;

- bonu na zasiedlenie;
- bonu szkoleniowego;
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców¹⁴.

Tabela 26. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Upewnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpał na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
<p>Upewnienia osoby z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

¹⁴ <https://zdunskawola.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepełnosprawnych>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zduńskiej Woli - Zespół ds. rehabilitacji osób niepełnosprawnych

Do podstawowych zadań zespołu ds. rehabilitacji osób niepełnosprawnych należy w szczególności:

- opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią, dotycząca rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej i przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych;
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej tych osób;
- przygotowanie dokumentacji na dofinansowanie;
 - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
 - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;
 - zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
 - likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
 - rehabilitacji dzieci i młodzieży;
 - usług tłumacza języka migowego lub tłumacza- przewodnika;
 - kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- obsługa merytoryczna WTZ, nadzór nad działalnością WTZ;
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- prowadzenie poradnictwa dla osób niepełnosprawnych;
- obsługa programów celowych ze środków PFRON;
- obsługa Powiatowej Rady ds. osób niepełnosprawnych;
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, współpraca z PFRON;

- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.¹⁵

¹⁵ http://www.pcprzdunskawola.pl/o_nas/713,regulamin_pcpr.html

Ubóstwo

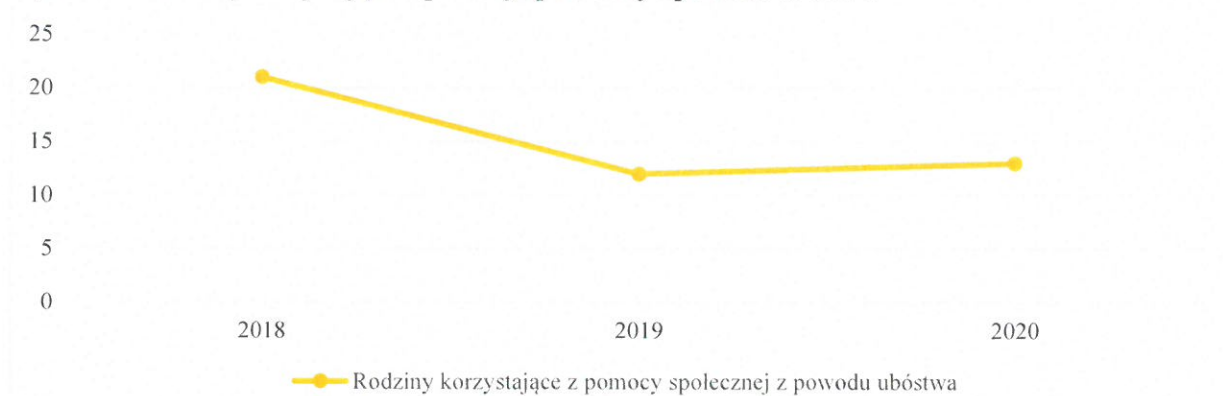
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi GOPS w Zapolicach w 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego.

Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Rada Gminy Zapolice, Uchwałą Nr V/46/19 z dnia 14 lutego 2019 r. ustanowiła wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Program jest programem osłonowym w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej dotyczącym realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej i celem programu osłonowego jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach, w ramach realizacji programu, finansował posiłki w:

- 1) Szkole Podstawowej im. 4. Pułku Piechoty Legionów w Zapolicach,
- 2) Publicznym Przedszkolu w Zapolicach,
- 3) Społecznej Szkole Podstawowej w Rembieszowie,
- 4) Szkole Podstawowej nr 13 im. Kolarzy Polskich w Zduńskiej Woli,
- 5) Zespole Szkół w Marzeninie.

Od 2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach współpracuje z Bankiem Żywności w Łodzi im. Marka Edelmana. W latach 2014 - 2020 na terenie gminy Zapolice realizowany był Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa. Program był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Celem Programu było udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

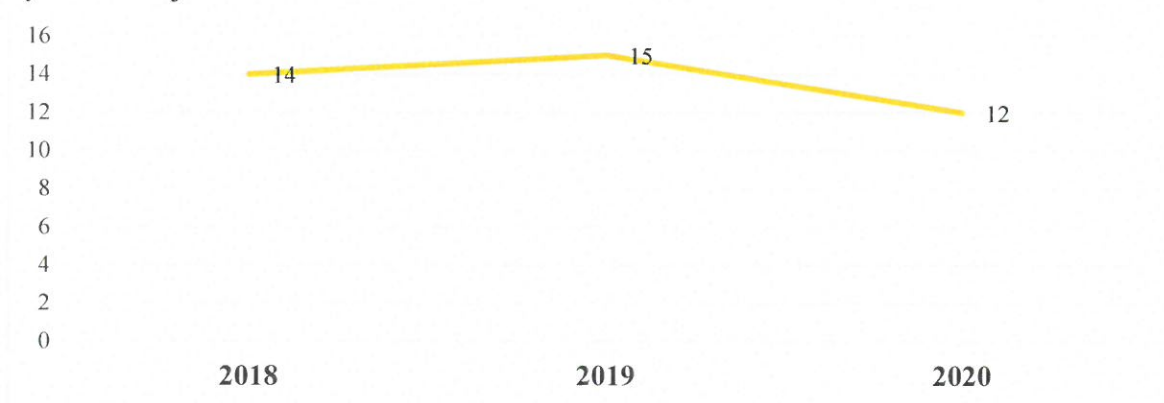
W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.¹⁶

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy Ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

¹⁶ Miśkiewicz. M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013

Analizując szczegółowe dane GOPS w Zapolicach w 2020 roku zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo - wychowawczej.

Wykres 27. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo - wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, uzależnienia oraz niskie dochody. Kolejno niepełna rodzina i przemoc w rodzinie. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały również na ubóstwo, wielodzietność oraz niepełnosprawność/ długotrwała choroba.

W 2020 r. pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach w ramach pracy socjalnej na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, współpracowali z nauczycielami, świetlicami socjoterapeutycznymi, sądem, pedagogami szkolnymi, Komendą Powiatową Policji w Zduńskiej Woli, kuratorami sądowymi, uzgadniali wizyty w poradniach, pomagali w pisaniu pozwów alimentacyjnych, rozwodowych, itp. Ważnym elementem pracy z ww. rodzinami było objęcie ich pomocą i wsparciem asystenta rodziny.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.¹⁷

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- przemoc czynną - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- przemoc bierną - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- przemoc fizyczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- przemoc seksualną, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.
- przemoc psychiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- przemoc ekonomiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.¹⁸

¹⁷ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/4114-przemoc-w-rodzinie-definicja-ustawowa> * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

¹⁸ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Zapolice:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, kuratorem sądowym, pedagogami wszystkich placówek szkolnych, innymi instytucjami oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienia podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny

Gminny Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów podejmująca się współpracy, celem udzielenia pomocy osobom lub rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętych problemem przemocy (osobom doznającym przemocy, osobom stosującym przemoc, świadkom przemocy itp.). Celem działania zespołu jest koordynowanie wszelkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy.

Według danych przekazane przez GOPS w Zapolicach liczba rodzin objętych pomocą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego na przestrzeni trzech ostatnich lat pozostaje na tożsamym poziomie.

Tabela 28. Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego

Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	2018	2019	2020
Liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
Liczba rodzin objętych pomocą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	8	8	4
Liczba osób objętych pomocą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem, w tym:	17	16	16
- kobiety	9	8	8
- mężczyźni	8	8	8
- dzieci	0	0	0
Liczba utworzonych Grup Roboczych	6	5	2
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	27	44	21
Liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych	8	8	4

Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych ogółem,			
w tym:	17	16	16
- kobiety	9	8	8
- mężczyźni	8	8	8
- dzieci	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” była zdecydowanie najniższa w 2020 roku. Ponadto w 2020 roku zmalała liczba nowo wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela 29. Procedura "Niebieskie Karty"

Stosowanie procedury NK przez uprawnione podmioty	2018	2019	2020
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	1	1	0
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/Grupy Robocze	6	5	2
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/Grupy Robocze	2	4	1
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	8	8	2
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	6	5	2
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem, w tym:	5	6	3
- w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie	5	6	3
- po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba osób objętych pomocą i wsparciem z powodu przemocy w rodzinie pozostaje na tożsamym poziomie. Osoby dotknięte problemem przemocy najczęściej korzystają z pomocy w formie poradnictwa socjalnego.

Tabela 30. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

	2018	2019	2020
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (ogółem), w tym:	17	16	16
Kobiety	9	8	8
Mężczyźni	8	8	8
Dzieci	0	0	0
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa ogółem, w tym:	17	16	16
- psychologicznego	1	3	2
- prawnego	2	2	2
- socjalnego	17	16	16
- zawodowego i rodzinnego	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Zgodnie z danymi przekazanymi przez GOPS w Zapolicach liczba ofiar przemocy w rodzinie w 2020 roku zmniejszyła się o połowę w porównaniu do lat poprzednich. Najczęściej osobami doświadczającymi przemocy domowej są kobiety, a osobami stosującymi przemoc są mężczyźni.

Tabela 31. Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie

Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie	2018	2019	2020
Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	8	8	4
Kobiety	8	7	4
Mężczyźni	0	1	0
Małoletni do 13 r.ż.	0	0	0
Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie(ogółem), w tym:	8	8	4
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	8	8	4
Niepełnoletni	0	0	0

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	8	7	3
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	8	7	3
Niepełnoletni	0	0	0

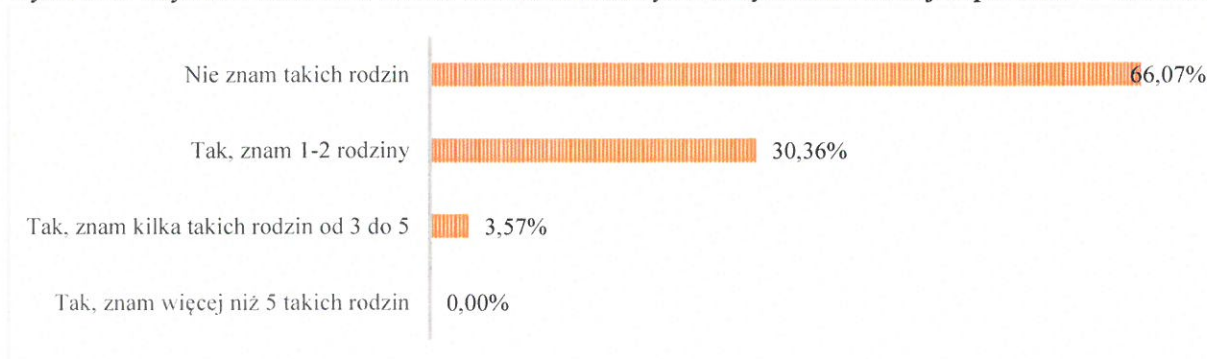
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach

Tabela 32. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

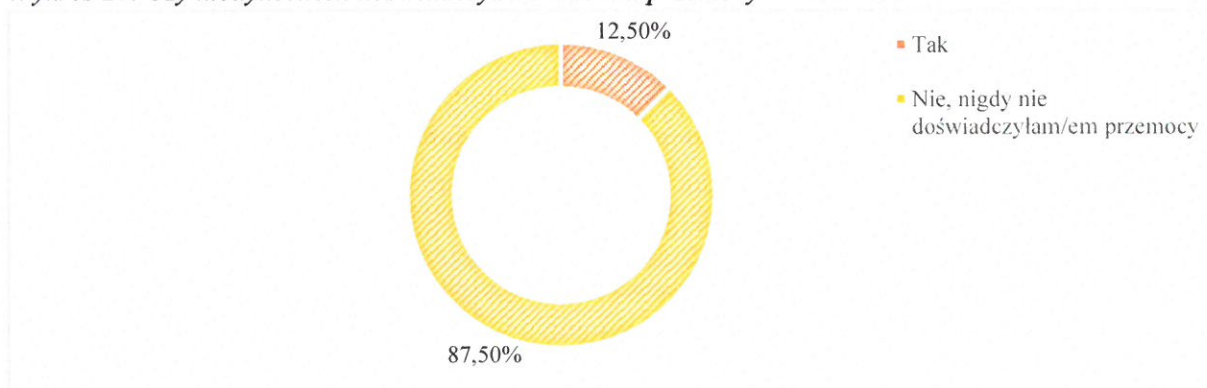
	2018	2019	2020
Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	0	0	1

Jak wynika z diagnozy zagrożeń społecznych, ogółem 33,93% ankietowanych mieszkańców z terenu gminy Zapolice zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 12,50% osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, gdzie sprawcą był najczęściej rodzic, mąż lub partner.

Wykres 26. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?

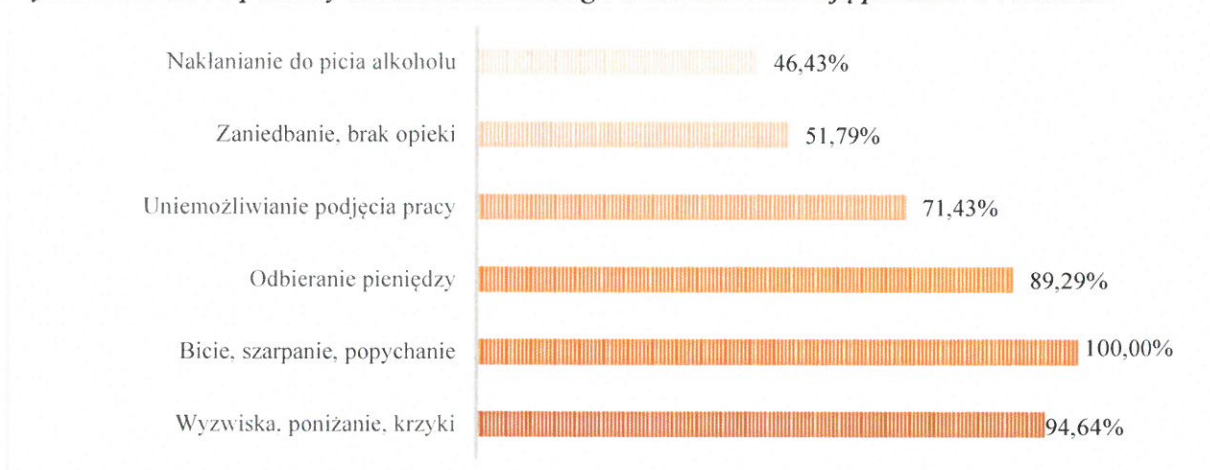
Wykres 27. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

W trakcie ankietyzacji zapytano dorosłych mieszkańców gminy Zapolice które stwierdzenia oznaczają przemoc w rodzinie. 100,00% badanych uważa, iż przemoc to bicie,

szarpanie, popychanie. 94,64% ankietowanych zaznaczyło odpowiedz, że przemoc to wyzwiska, poniżanie, krzyki, natomiast według 89,29% ankietowanych przemoc oznacza odbieranie pieniędzy. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabelka.

Wykres 28. Które z poniższych stwierdzeń według Pana/Pani oznaczają przemoc w rodzinie?

W trakcie ankietyzacji zapytano mieszkańców gminy Zapolice czy uważają, że rodzic może uderzyć swoje dziecko. Większość respondentów, tj. 60,71% uważa, iż nie powinno się stosować kar cielesnych, że jest to przestępstwo, natomiast 23,21% ankietowanych twierdzi, iż można skarcić dziecko cielesnie, jeżeli inne metody zawodzą. 5,36% badanych twierdzi, że rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 10,71% ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

Zapytano również mieszkańców gminy Zapolice czy znają instytucje na terenie gminy które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tylko 8,93% ankietowanych, a wśród nich wskazali GOPS. Pozostałe 91,07% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Zapolice, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych dynamicznie wzrasta wraz z ich wiekiem. Wśród uczniów klas piątych i szóstych, 10,00% badanych przyznało się do spożywania alkoholu, a 4,00 % uczniów do palenia papierosów. W grupie uczniów klas siódmych i ósmych wskaźniki te były dużo wyższe.

Tabela 33. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	10,00%	28,71%
palenie papierosów	4,00%	18,81%

Ponadto wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi.

Tabela 34. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	24,00%	41,58%
palenie papierosów	50,00%	52,47%
zażywanie narkotyków	4,00%	4,95%

Przemoc rówieśnicza

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż uczniowie szczególnie narażeni są na agresję słowną, ośmieszanie, wyzywanie i grożenie. 12,00% uczniów klas piątych i szóstych oraz 16,83% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Ponadto, wraz z wiekiem badanych wzrasta częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły, jak również uczestnictwa w czynnych aktach przemocy.

Tabela 35. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spotkanie przejawów przemocy poza szkołą	18,00%	19,80%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	8,00%	10,89%

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, 60,00% uczniów klasy piątej i szóstej oraz 70,29% uczniów klasy siódmej i ósmej odpowiedziało, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga.

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Jak wynika z danych, aż 44,00% uczniów klasy piątej i szóstej oraz 47,52% uczniów klas starszych nie posiada wiedzy w tym zakresie.

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu. Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość ankietowanych, zarówno w młodszej jak i starszej grupie wiekowej wie na czym polega zjawisko hejtu. Ponadto wielu uczniów

potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Wykres 29. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Tak, doświadczyłem tego osobiście	8,00%	19,80%
Tak, ale nie doświadczyłem tego osobiście	18,00%	27,72%
Nie, to zjawisko nie występuje w naszym środowisku szkolnym	30,00%	21,78%
Nie wiem	44,00%	30,69%

Cyberprzemoc

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych - choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu gminy Zapolice. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 36. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Doświadczenie cyberprzemocy	16,00%	42,57%
Stosowanie cyberprzemocy	6,00%	4,95%

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów z klas siódmych i ósmych, tj. 90,10% nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą, natomiast w klasach piątych i szóstych jest to 80,00% uczniów.

Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno - gospodarcze

SARS-CoV-2 (*severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*) to wirus wywołujący zespół ciężkiej ostrej niewydolności oddechowej - jednostkę chorobową nazwaną COVID-19 (*coronavirus disease-19*). Pierwsze zachorowania na COVID-19 odnotowano w grudniu 2019 roku w Chinach. W styczniu 2020 roku choroba zaczęła się szybko rozprzestrzeniać na całym obszarze Chin kontynentalnych, z epicentrum w mieście Wuhan. Wirus SARS-CoV-2 okazał się wysoce zakaźny, a przenoszony z człowieka na człowieka drogą kropelkową bardzo szybko dotarł do najbardziej odległych części świata. Już po dwóch miesiącach od wybuchu epidemii w Wuhan, COVID-19 osiągnął rozmiary pandemii, co ogłosiła Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) dnia 11 marca 2020 r.

Pierwszy przypadek zakażenia wirusem w Polsce stwierdzono 4 marca 2020 w szpitalu w Zielonej Górze, gdzie zdiagnozowano zachorowanie 66-letniego mężczyzny, który przyjechał autokarem z Niemiec. Od 14 marca obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a od 15 marca wprowadzono na granicach Polski kordon sanitarny, znacząco ograniczający ruch graniczny. Z kolei od 20 marca, zgodnie z rozporządzeniem ministra zdrowia Łukasza Szumowskiego, obowiązuje w Polsce stan epidemii.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii wprowadzono szereg ograniczeń i obostrzeń dotyczących życia społecznego m.in. funkcjonowania placówek oświatowych, instytucji publicznych, zakładów pracy, sklepów, lokali usługowych, mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. Decyzją rządu zamknięte zostały wszystkie placówki oświatowe, szkoły, przedszkola, żłobki. Wprowadzone zostały ograniczenia w funkcjonowaniu galerii handlowych, sklepów branżowych. Zamknięto wszystkie zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, salony tatuażu i piercingu. Zawieszono również wykonywanie zabiegów rehabilitacyjnych i masaży. Zamknięte zostały hotele i inne miejsca noclegowe, kina, teatry, instytucje kultury, obiekty sportowe, sale zabaw, restauracje, puby. Wprowadzono zakaz przebywania na plażach i terenach zielonych, pełniących funkcje publiczne. Zakaz dotyczył m.in. parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych i zoologicznych. Wprowadzono także ograniczenia w przemieszczaniu się oraz zakaz gromadzenia się czyli m.in. organizację imprez masowych, wesel itp. Pandemia z dnia na dzień unieruchomiła niemal jedną trzecią mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Ograniczenia podjęte wskutek epidemii najbardziej dotknęły branżę turystyczną, transport, przewoźników lotniczych, gastronomię, organizatorów imprez masowych, teatry, kina, branżę fashion, galerie handlowe oraz przemysł farmaceutyczny.

Według wyliczeń Centrum Analiz Ekonomicznych ponad 780 tys. pracowników w Polsce jest szczególnie narażonych na negatywne gospodarcze konsekwencje pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, a 57% z nich stanowią kobiety. Przewiduje się ogólne pogorszenie sytuacji na rynku pracy, należy zatem skupić się na efektywnej informacji przedsiębiorców oraz sprawnej realizacji działań pomocowych w ramach dostępnych programów tarczy antykryzysowej.

W wyniku pandemii COVID-19 sytuacja w podstawowych obszarach społeczno - gospodarczych w okresie trzech kwartałów 2021 roku była gorsza niż rok wcześniej. Poniżej poziomu sprzed roku ukształtowała się m.in. produkcja sprzedana przemysłu, produkcja budowlano - montażowa oraz sprzedaż detaliczna. Zmniejszyło się przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, wyższe niż przed rokiem było bezrobocie rejestrowane. W trzecim kwartale 2021 roku w niektórych obszarach obserwowano poprawę: wzrosła w skali roku produkcja przemysłowa i sprzedaż detaliczna; pogłębił się natomiast spadek produkcji w budownictwie.¹⁹

W dalszej części zadano uczniom klas młodszych i starszych pytanie, czy w związku z pandemią zaczęli odczuwać negatywne emocje. Największe odsetki, zarówno w klasach młodszych, jak i starszych zmierzyły się z brakiem chęci do nauki, znużeniem, przemęczeniem i brakiem energii oraz stresem.

Tabela 37: Emocje odczuwane w wyniku pandemii

Czy w wyniku pandemii odczuwasz takie emocje jak:	Uczniowie klas piątych i szóstych		Uczniowie klas siódmych i ósmych	
	Tak	Nie	Tak	Nie
Stres	32,00%	68,00%	57,43%	42,57%
Lęk	14,00%	86,00%	36,63%	63,37%
Znużenie, przemęczenie, brak energii	42,00%	58,00%	68,32%	31,68%
Brak chęci do nauki	54,00%	46,00%	72,28%	27,72%
Złość	30,00%	70,00%	40,59%	59,41%
Inne: lenistwo, depresja, zmęczenie	0,00%	100,00%	19,80%	80,20%

¹⁹ Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I-III kwartał 2020 r.*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/informacje-o-sytuacji-spolesczno-gospodarczej/sytuacja-spolesczno-gospodarcza-kraju-we-wrzesniu-2020-r-,1,101.html>

Możemy zauważyć, iż pandemia spowodowała wiele problemów wśród uczniów poszczególnych klas. Niepokojącym jest, że najwyższe odsetki z poszczególnych klas wskazały, iż zwiększył się czas użytkowania Internetu oraz korzystania z telefonu. Wielu uczniów zasygnalizowało kłopoty ze snem.

Tabela 38. Problemy spowodowane pandemią

Czy uważasz, że pandemia mogła spowodować, że czasami masz problemy związane:	Uczniowie klas piątych i szóstych		Uczniowie klas siódmych i ósmych	
	Tak	Nie	Tak	Nie
- ze snem	22,00%	78,00%	46,53%	53,47%
- z brakiem apetytu	18,00%	82,00%	26,73%	73,27%
- z niechęcią do kontaktów z kolegami i koleżankami	8,00%	92,00%	30,69%	69,31%
- z dogadywaniem się z rodzicami	20,00%	80,00%	23,76%	76,24%
-ze zbyt długim korzystaniem z Internetu, telefonu (poza zajęciami szkolnymi)	24,00%	76,00%	43,56%	56,44%

W badaniu przeprowadzonym wśród pracowników GOPS zadano pytanie jakie grupy społeczne najbardziej ucierpiały podczas pandemii, do kogo w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie. Wśród odpowiedzi najczęściej wymieniane były osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze i samotne oraz młodzież.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Zapolice oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowi silne strony sfery społecznej i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie Zapolice;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w gminie Zapolice oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla gminy Zapolice uwzględniono takie obszary jak:

- 1) ochrona zdrowia;
- 2) pomoc społeczna;
- 3) rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) rynek pracy;
- 5) edukacja,
- 6) problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej - działalność przychodni: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ZAMED" w Zapolicach, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „GENOS” poradnia genetyczna i poradnia położniczo-ginekologiczna w Strońsku.
- Dostatecznie oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.

Słabe strony

- Utrudniony dostęp do lekarzy POZ z uwagi na trwającą sytuację epidemiczną.
- Brak opieki całodobowej.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Brak apteki na terenie gminy.
- Zbyt mała ilość realizowanych programów profilaktycznych.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne).
- Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny.
- Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Wsparcie asystenta rodziny.
- Udział w Programie „Posiłek w szkole i w domu”.
- Program Operacyjny Pomocy Żywnościowej 2014-2020.
- Funkcjonowanie 3 Klubów Senior+.

Słabe strony

- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji, a za mało czasu na pracę socjalną.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową np. psycholog dziecięcy.
- Bierność klientów pomocy społecznej.
- Brak strony internetowej GOPS.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin.
- Pomoc psychologa w Punkcie Pomocy Rodzinie.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.
- Szkolenia dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

Słabe strony

- Alkoholizm jako najważniejszy problem występujący na terenie gminy Zapolice według badanych mieszkańców.
- Brak kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Wczesna inicjacja alkoholowa wśród dzieci i młodzieży (deklarowany w badaniu ankietowym wiek 11 lat).
- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkohol (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 28,57% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkohol).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (ponad 8,93% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (3,57% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Brak znajomości instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym (tylko 92,86% ankietowanych posiada wiedzę w tym zakresie).

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.

- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi, a Powiatowym Urzędem Pracy w Zduńskiej Woli, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Wzrost bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Ogólny wzrost udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Brak placówek świadczących opiekę dla dzieci do lat 3, co niekorzystnie wpływa na aktywizację zawodową kobiet.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach
- Realizacja programów pomocowych w ramach tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób bezrobotnych (m.in. z powodu pogorszenia sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19).
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Brak perspektyw zawodowych szczególnie dla ludzi młodych.

EDUKACJA
Mocne strony
<ul style="list-style-type: none">• Dobra dostępność do infrastruktury przedszkolnej oraz szkół podstawowych.• Wystarczająca ilość miejsc w świetlicach szkolnych.• Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo - rekreacyjna i kulturalna.
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Brak szkół ponadpodstawowych na terenie gminy.• Dostatecznie oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.• Dostatecznie oceniane przez mieszkańców działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.• Brak wystarczającej oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży.
Szanse
<ul style="list-style-type: none">• Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (np. szkolenia kadry pedagogicznej).• Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany koniecznością nauki zdalnej wprowadzonej w związku z sytuacją epidemiczną).• Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Świadczenia dla osób niepełnosprawnych.
- Działalność Stowarzyszeń dla osób niepełnosprawnych i starszych.
- Działalność Klubów Seniora.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.
- Pozyskiwanie środków zewnętrznych na projekty skierowane do seniorów.

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność.
- Niska aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych.
- Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.
- Niedostatecznie oceniona przez osoby niepełnosprawne infrastruktura przestrzeni publicznej dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.
- Dostatecznie oceniony przez osoby niepełnosprawne poziom obsługi osób niepełnosprawnych i znajomość zasad komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach w miejscach publicznych.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze i niepełnosprawne w życie społeczne.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy gminy Zapolice wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (71,43%), ochrony zdrowia (69,64%), wsparcia osób starszych (66,07%) oraz zapewnienia opieki w żłobkach (60,71%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na pomoc osobom niepełnosprawnym oraz zapewnienie opieki przedszkolnej (po 58,93%), przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie (35,71%), wspieranie rodzin wielodzietnych (21,43%), ograniczanie bezrobocia i przeciwdziałanie alkoholizmowi (po 5,36%), ochronę zdrowia oraz przeciwdziałanie ubóstwu (po 3,57%).

Tabela 39. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

71,43%	Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
69,64%	Ochrona zdrowia
66,07%	Wsparcie osób starszych
60,71%	Zapewnienie opieki w żłobkach
58,93%	Pomoc osobom niepełnosprawnym
58,93%	Zapewnienie opieki przedszkolnej
35,71%	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie
21,43%	Wspieranie rodzin wielodzietnych
5,36%	Ograniczanie bezrobocia
5,36%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi
3,57%	Ochrona zdrowia
3,57%	Przeciwdziałanie ubóstwu

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY

Wizja przyszłości gminy Zapolice:

Gmina Zapolice dąży do wzmocnienia rodzin, przeciwdziała różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, stwarza mieszkańcom warunki do rozwoju i godnego życia.

Gmina Zapolice w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy, w szczególności społeczne, kulturalne i edukacyjne dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom starszym oraz niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań. Zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny								
CEL OPERACYJNY								
1.1 Pomoc rodzinom niepełnym, wielodzietnym, niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem								
Lp.	Kierunki działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan początkowy 2021	Stan docelowy 2031	Źródło finansowania	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Szkolenia pracowników bezpośrednio zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny	Liczba szkoleń pracowników bezpośrednio zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny	szkolenie	5	20	RCPS w Łodzi, Akademia Rozwoju Kadr Pomocy Społecznej Makroregion IV Fundusze Europejskie, środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku
2.	Udzielenie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	rodzina	373	343	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku

3.	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba rodzin, które ze względu na poprawę sytuacji rodziny zakończyły pracę z asystentem rodziny	rodzina	3	15	środki własne	GOPS	raz w roku
4.	Realizacja programów/projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba zrealizowanych programów/projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	program	1	1	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku
5.	Praca socjalna z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba rodzin wielodzietnych objętych pracą socjalną	rodzina	12	10	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku

	Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych-wychowawczych objętych pracą socjalną	rodzina	16	12	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku
1.2 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju							
6.	Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt(w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne	Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe	osoba	7	10	Placówki oświatowe z terenu gminy	raz w roku
7.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych)	Liczba inicjatyw (jednorazowych, stałych) z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	inicjatywa	12	16	Placówki oświatowe, GOKIS, NGO, KGW	raz w roku

1.3 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

8.	Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	Przedsięwzięcie	4	10	środki własne, budżet państwa	Placówki oświatowe, ośrodki zdrowia	raz w roku
9.	Organizacja spotkań animacyjnych i aktywnizacyjnych	Liczba wydarzeń (np. imprez, festynów, spotkań) dla rodzin	wydarzenie	8	20	środki własne, budżet państwa	Placówki oświatowe, ośrodki zdrowia	raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo - wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu

CEL OPERACYJNY

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

Lp.	Kierunki działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan początkowy 2020	Stan docelowy 2031	Źródło finansowania	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	rodzina	21	18	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku
2.	Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej	rodzina	78	68	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku
3.	Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania	Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych pomocą w formie dożywiania	osoba	19	17	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

4.	Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia	Liczba osób bezrobotnych objętych poradnictwem prawnym, pracą socjalną	osoba	42	35	środki własne, budżet państwa	GOPS, PUP	raz w roku
----	--	--	-------	----	----	-------------------------------	-----------	------------

5.	Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych	Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów dla osób bezrobotnych	szkolenie	3	8	środki własne, budżet państwa	PUP	raz w roku
		Liczba osób biorących udział w szkoleniach oraz warsztatach aktywizujących dla osób bezrobotnych	osoba	3	8	środki własne, budżet państwa	PUP	raz w roku
6.	Organizowanie kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo	Liczba osób biorących udział w kursach dla bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo	osoba	3	8	środki własne, budżet państwa	PUP	raz w roku
7.	Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych	osoba	132	110	środki własne, budżet państwa	PUP	raz w roku
8.	Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	Liczba zorganizowanych spotkań z pracodawcami	spotkanie	0	3	środki własne, budżet państwa	Organizacje pozarządowe PUP	raz w roku

9.	Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: niepełnosprawnych, młodych dopiero wkraczających na rynek pracy, bezrobotnych po 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19	Liczba opracowanych oraz realizowanych projektów dotyczących aktywizacji grup zagrożonych Liczba osób długotrwale bezrobotnych	projekt	0	5	środki własne, budżet państwa	Organizacje pozarządowe, PUP	raz w roku
								raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Cel operacyjny

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

Lp	Kierunki działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan początkowy 2020	Stan docelowy 2031	Źródło finansowania	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień	rodzina	17	15	środki własne	GOPS, GKRPA	raz w roku
		Liczba osób objętych pracą socjalną z powodu uzależnień	osoba	28	30	środki własne	GOPS	raz w roku
2.	Działania edukacyjno-korekcyjne, terapeutyczne dla osób uzależnionych oraz motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia	Liczba osób skierowanych do GKRPA	osoba	4	3	środki własne	GOPS, GKRPA	raz w roku
		Liczba wniosków do Sądu o podjęcie leczenia uzależnień	wniosek	8	8	środki własne	GOPS, GKRPA	raz w roku
3.	Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków	Liczba osób uzależnionych skierowanych na leczenie odwykowe	osoba	8	8	środki własne	GKRPA	raz w roku
		Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień	osoba	17	15	środki własne	GOPS	raz w roku

4.	Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych, szkołach, świetlicach	Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych	działanie/ program	3	5	środki własne, budżet państwa	GOPS, placówki oświatowe, GOKIS, kluby sportowe	raz w roku
5.	Podjęcie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych	Liczba utworzonych grup wsparcia	grupa	0	3	środki własne, budżet państwa	GKRPA	raz w roku
6.	Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień	Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom	szkolenie	4	4	środki własne, budżet państwa	GOPS, GKRPA	raz w roku
3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie								
7.	Zwiększenie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, GZI, GKRPA)	Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przemocy w rodzinie	szkolenie	1	2	środki własne, budżet państwa	GOPS, GZI, GKRPA	raz w roku

8.	Zwiększenie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba założonych Niebieskich Kart	Karta	2	2	środki własne	ZI, GOPS	raz w roku
9.	Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania lub opieki lekarskiej)	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie	osoba	0	2	środki własne, budżet państwa	GOPS, PCPR	raz w roku
10.	Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-educacyjnym	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objęta pomocą psychologiczną, prawną i socjalną	osoba	16	14	środki własne, budżet państwa	GOPS, Gmina Zapolice	raz w roku
11.	Podjęcie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie	Liczba sprawców przemocy, którzy ukończyli program korekcyjno-educacyjny	osoba	0	1	środki własne, budżet państwa	GOPS, GZI, PCPR	raz w roku
		Liczba utworzonych grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy	grupa	0	1	środki własne, budżet państwa	GOPS, GZI	raz w roku

12.	Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie	Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie	kampania	1	3	środki własne, budżet państwa	GOPS, GZI, placówki oświatowe	raz w roku
-----	--	--	----------	---	---	-------------------------------	-------------------------------	------------

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych								
CEL OPERACYJNY								
4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych								
Lp.	Kierunki działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan początkowy 2021	Stan docelowy 2031	Źródło finansowania	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	rodzina	37	40	środki własne, budżet państwa	GOPS, PCPR	raz w roku
		Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	rodzina	47	45	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku
2.	Udzielanie informacji odnośnie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt do rehabilitacji	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną	osoba	46	55	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku
3.	Wsparcie Klubu Seniora	Liczba podopiecznych Klubu Seniora	osoba	29	40	środki własne, dotacje z budżetu państwa, środki UE	GOPS	raz w roku

4.	Podjęcie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych	Liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych	inwestycja	2	4	Regionalny Program Operacyjny, środki własne	Gmina Zapolice	raz w roku
5.	Podjęcie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w organizowanych formach czasu wolnego (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)	osoba	6	20	środki własne, dotacje z budżetu państwa, środki UE	GOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	raz w roku
6.	Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych	Liczba osób starszych uczestniczących w organizowanych formach czasu wolnego (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)	osoba	29	40	środki własne, dotacje z budżetu państwa, środki UE	GOPS, GOKIS, organizacje pozarządowe	raz w roku
7.	Zapewnienie pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego	osoba	6	10	środki własne	GOPS	raz w roku
8.	Organizacja opieki dla osób starszych	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	6	15	środki własne, budżet państwa	GOPS, organizacje pozarządowe	raz w roku

4.2 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

			osoba	0	4	środki własne, budżet państwa	GOPS	raz w roku
9.	Organizacja opieki wyczerpanej dla opiekunów osób niepełnosprawnych	Liczba osób objętych programem opieki wyczerpanej		0	4		GOPS	raz w roku
10.	Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych (m.in. z PFRON).	Liczba projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych	projekt	0	2	budżet państwa	GOPS PUP	raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w życiu społecznym.
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2031 - Gmina Zapolice przyczyni się do:

- ✓ stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- ✓ wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- ✓ wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy Zapolice jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- ✓ zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- ✓ poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- ✓ poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- ✓ budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- ✓ wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803, 1981). Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2031 - Gmina Zapolice przyjęto w oparciu o strukturę wydatków w latach 2018 - 2021, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej, tym samym na lata 2022 -2031 przyjęto średnią wzrostu ok. 5% w skali roku. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe, tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

Tabela 40 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zapolice na lata 2022-2031

Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
2018	899.551,62
2019	994.502,03
2020	931.185,52
2021	1.192.055,00
Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
2022	1.276.248,00
2023	1.340.060,00
2024	1.407.063,00
2025	1.477.416,00
2026	1.551.287,00
2027	1.628.851,00
2028	1.710.293,00
2029	1.795.808,00
2030	1.885.598,00
2031	1.979.878,00
Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii
2018	40 821,19
2019	45 352,34
2020	43 086,82

2021	31 500,00
Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
2022	31 500,00
2023	31 500,00
2024	31 500,00
2025	31 500,00
2026	31 500,00
2027	31 500,00
2028	31 500,00
2029	31 500,00
2030	31 500,00
2031	31 500,00

Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
2018	5.963.500,97
2019	7.201.380,24
2020	8.679.926,17
2021	8.485.120,00
Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
2022	4.985.120,00
2023	2.485.120,00
2024	2.609.376,00
2025	2.739.845,00
2026	2.876.837,00
2027	3.020.679,00
2028	3.171.712,00
2029	3.330.298,00
2030	3.496.813,00
2031	3.671.653,00

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2031 - Gmina Zapolice jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiągniętych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie co trzy lata poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności Strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy Zapolice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach, Powiatowy Urząd Pracy w Zduńskiej Woli, Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Zapolicach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zapolicach, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach, Komenda Powiatowa Policji w Zduńskiej Woli, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zduńskiej Woli, placówki oświatowe oraz ośrodki zdrowia.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2031 - Gmina Zapolice będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Zapolice.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona, czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie jednostek organizacyjnych, organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych lub poszczególnym mieszkańców.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 – 2031 - Gmina Zapolice jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Piotr Paweł Hryniuk

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2015 - 2020.....	15
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2015-2020.....	16
Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy	17
Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy	17
Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi	18
Tabela 6. Realizowane programy profilaktyczne.....	19
Tabela 7. Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ i pielęgniarek.....	19
Tabela 8. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2018-2020.....	21
Tabela 9. Przepięstwa na terenie gminy	22
Tabela 10. Liczba interwencji związanych przemocą w rodzinie :	22
Tabela 11. Przepięstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2015-2020.....	23
Tabela 12. Imprezy kulturalne na terenie gminy Zapolice w roku 2020	26
Tabela 13. Liczba osób pracujących w gminie Zapolice w latach 2017-2020	30
Tabela 14. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Zapolice	32
Tabela 15. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	36
Tabela 16. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS:.....	37
Tabela 17. Powody przyznawania pomocy społecznej	37
Tabela 18. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2018-2020 ..	38
Tabela 19. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową: ..	38
Tabela 20. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Zapolice w latach 2017-2020	40
Tabela 21. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych. 41	
Tabela 22. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020.....	44
Tabela 23. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny	45
Tabela 24. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....	47
Tabela 25. Jak ocenia Pan/Pani poniższe obszary, biorąc pod uwagę potrzeby seniorów w Gminie?	56
Tabela 26. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	58
Wykres 27. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo - wychowawczej	64
Tabela 28. Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	66

Tabela 29. Procedura "Niebieskie Karty"	67
Tabela 30. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	68
Tabela 31. Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie.....	68
Tabela 32. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	69
Tabela 33. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów	71
Tabela 34. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	71
Tabela 35. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	72
Tabela 36. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	74
Tabela 37: Emocje odczuwane w wyniku pandemii.....	76
Tabela 38. Problemy spowodowane pandemią	77
Tabela 39. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	87
Tabela 40 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zapolice na lata 2022-2031	104

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Zapolice na tle powiatu zduńskowolskiego.....	14
--	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2020	15
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki na rok 2020	16
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	18
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?.....	20
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?	26
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	27
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	27
Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2020.....	30
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020	31
Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?.....	33
Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	33
Wykres 12. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2018-2020.....	39
Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	40
Wykres 14. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?	42
Wykres 15. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?.....	42
Wykres 16. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia w swojej gminie?.....	48
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej chorobyŹródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Zapolicach	49
Wykres 18. Czy byłby Pan/ byłyby Pani zainteresowana uczestniczeniem w aktywnościach kulturalnych, rozrywkowych, turystycznych dedykowanym osobom z niepełnosprawnościami organizowanych na terenie gminy?.....	50
Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	51

Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?.....	52
Wykres 21. Czy Pan/ Pani chciałby/chciałaby skorzystać ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej?.....	53
Wykres 22. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	54
Wykres 23. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	54
Wykres 24. Co najbardziej utrudnia Panu/Pani funkcjonowanie na terenie gminy?	55
Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	62
Wykres 26. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?	69
Wykres 27. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?.....	69
Wykres 28. Które z poniższych stwierdzeń według Pana/Pani oznaczają przemoc w rodzinie?	70
Wykres 29. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	73

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie, a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
3. Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju - I-III kwartał 2020 r.*
4. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
5. Miśkiewicz M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013
6. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>
7. *Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zduńskowolskiego na lata 2021-2030* dostęp on-line: <http://bip.powiatzdunskowolski.pl/uchwala/4038/uchwala-nr-xxxv-35-21>
8. *Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>
9. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>
10. *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030* dostęp on-line: http://strategia.lodzkie.pl/wp-content/uploads/2021/05/SRWL-2030_6.05.2021_uchwalona.pdf

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://www.gov.pl/>
3. [https:// www.zapolice.pl/](https://www.zapolice.pl/)
4. <http://www.bibliotekazapolice.pl//>
5. <http://www.gops.zapolice.biuletyn.net//>
6. <http://www.parpa.pl/>
7. <https://www.polskawliczbach.pl>
8. <https://zdunskawola.praca.gov.pl/>
9. <https://www.gokiszapolice.pl/><https://isap.sejm.gov.pl/>
10. <https://rejestr.io/organizacje/><https://walbrzych.praca.gov.pl/>
11. <http://www.pcprzedunskawola.pl/>
12. <http://www.nasze.fm/>
13. <http://www.powiatzdunskowolski.pl/>

